

MES – TREČIOKAI

Pratybų sąsiuvinis

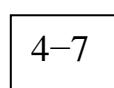
Pav. Vadovėlio viršelio iliustracija, tik nespalsvota

Pratybų sąsiuvinis
lituanistinės mokyklos III klasei

Projekto vadovė **LAIMA APANA VIČIENĖ**
Autorė **ELENA MARCELIONIENĖ**
Iliustracijos, dizainas ir maketavimas **MINDAUGAS BRASLAUSKAS**
Redaktorė ...

Pasiūlymus teikė:

SUTARTINIAI ŽENKLAI

VADOVĖLIO PUSLAPIAI

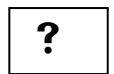
UŽDUOTIES NUMERIS

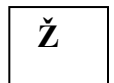
AIŠKIAI TARIAME, ATIDŽIAI KLAUSOME

KALBAME, PASAKOJAME

SUNKU, BET ĮDOMU

AIŠKINAMĖS ŽODĮ

SPALVINAME, PABRAUKIAME, APIBRAUKIAME, SUJUNGIAME

RAŠOME, ĮRAŠOME, PERRAŠOME

NAMŲ DARBAI

MOKYTOJUI, TĖVAMS

Čikaga
Pirmasis leidimas 2019

I. JAU MOKAME! JAU GALIME!

4–5 1. Kaip mokame kalbėtis, pasakoti?

1

 Prisiminkite, kokius žinote Lietuvos miestus, kokias upes. Prie kokios jūros yra Lietuva? Žemėlapyje parašykite kuo daugiau pavadinimų.

Pav. Lietuvos žemėlapis. Skrituliukais pažymėti didžiausi miestai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys, Alytus, Marijampolė, Utena, Nida, Palanga) ir nupieštos didžiausios upės (Nemunas, Neris, Nevėžis, Dubysa, Šventoji, Šešupė). Pažymėta jūra, Kuršių marios.

Jeigu žinote, kiekvienas pažymėkite žemėlapyje ir parašykite savo tėvų ar senelių, prosenelių gimtinę.

2

 Sugalvokite ir parašykite, jūsų manymu, gražiausią sakinį apie Lietuvą ar linkėjimą Lietuvai. Galite ir eilėraščio posmą sukurti!

6–7 2. Kaip mokame skaityti?

1

Atlikite šias užduotis: ▪ kiekvienas tyliai persiskaitykite tekstą, pagalvokite, ar supratote, apie ką jis; ▪ išsiaiškinkite nežinomus žodžius (klauskite draugų, mokytojo); ▪ skaitykite tekstą pusbalsiu ir pabraukite, kuriuos žodžius skaitėte skiemenimis (arba paprašykite draugo, kad paklausytų ir pažymėtų).

UPELIS IR KIŠKIS

- Oi! Kas tu toks? – klausia kiškis.
- Aš – upė, – sako mažas upelis.
- Kokia tu upė! Aš tave peršokau.
- Na ir kas. Aš bėgu ir sutinku kitus upelius. Mūsų daug. O visi kartu mes – upė.

Pav. Kiškutis prie upelio.

Kiekvienas įvertinkite save: ▪ skaitau labai gerai: neskiemenavau, nedariau klaidų;
▪ skaitau gerai: skiemenavau tik trijų skiemenų žodžius;
▪ galėčiau skaityti geriau – skaitydamas dar daug skiemenuojau.

2

Įšmokite labai gražiai skaityti dar vieną ištrauką apie šaltinėį: ▪ perskaitykite tyliai, išsiaiškinkite nežinomus žodžius; ▪ raskite ir pabraukite ilgesnius žodžius, išmokite juos skaityti; ▪ skaitykite visą tekstą.

Pagal Janiną Degutytę

Saulė kalbėjo:

– Ten mano pilis, jūros dugne. Vakarais už tos girios aš nusileidžiu bangų mėlynais laiptais į savo gintarinę pilį ir miegu. Jūros dugne yra didžiuliai sodai, ten plaukioja oranžinės žuvis. Ir dar – paskendę laivai naktimis pasakoja savo istorijas. Bet jūra labai toli, o tu toks mažytis, kaip tu ją pasieksi?

Šaltinėlis nieko neatsakė, tik bėgo ir bėgo.

Kiekvienas įvertinkite save: ▪ skaitau labai gerai: neskiemenavau, nedariau klaidų;
▪ skaitau gerai: skiemenavau tik trijų skiemenų žodžius;
▪ galėčiau skaityti geriau – skaitydamas dar daug skiemenuojau.

3

Šiame sakmės tekste į kiekvieną žodį įsimaišė nereikalinga s raidė. Raskite ją ir nuspalvinkite juodai. Palenktyniaukite su draugu ar drauge, kuris greičiau perskaitys tekstą.

ŽUSVŲ KARASLIUS

Gausdė žvesjai žusvis. Ištrauskė lasbai daug žusvų. Tarsp sįj busvo viesna lasbai grasži žusvis irs ants galsvos tusrėjo kasrūną. Tasda viesnas žvesjys liespė pasleisti stą žusvį, snes sji ysra žusvų karaslienė irs tusri valsdyti sasvo karaslystę.

2

Kartojimas: skaitymo įgūdžių atgaminimas ir įsivertinimas

1

Perskaityk tekstą, išsiaiškink tau nežinomus žodžius. Paskui skaityk dar kartą ir tekste rask atsakymus į šone surašytus klausimus. Atsakymus pabrauk.

JONUKO ŠALTINIS

Kas ištiko kraštą?

Kas išdžiūvo?

Ką kentė žmonės?

Ką pasakė vienas mažas berniukas?

Kur jis nuėjo?

Kas gulėjo prie upelio?

Kur jis ėmė kasti duobę?

Ką atsitiko akmeniui?

Iš kur ištryško vanduo?

Kaip žmonės pavadino šaltinį?

Štai ką pasakojo mano senelis.

Seniai seniai mūsų kraštą ištiko sausra. Nelijo visus metus. Išdžiūvo per kaimą tekėjęs upelis, visos kūdros ir šuliniai. Žmonės neturėjo vandens ir kentė troškulį.

Tada vienas mažas berniukas pasakė:

– Aš žinau, kur yra vandens.

Juo niekas netikėjo. Bet vaikas pasiėmė kastuvą ir nuėjo prie išdžiūvusio upelio. Ten gulėjo didelis akmuo. Prie jo berniukas dažnai žaisdavo. Dabar prie to akmens jis ėmė kasti duobę. Staiga tas akmuo sujudėjo ir nusirito į sausą upelį. O iš tos vietos, kur gulėjo akmuo, ištryško vanduo.

Kokie laimingi buvo kaimo žmonės! Vandens užteko visiems. O tą šaltinį praminė berniuko vardu – Jonuko šaltinis.

Pav Trykštantis šaltinėlis.

2

Perskaityk J. Degutytės pasakos pabaigą. Rask žodžius, kuriuose susiduria trys priebalsės, ir pasimokyk juos skaityti. Išmok labai gražiai skaityti šį tekstą.

Ž

sausra – kai trūksta drėgmės, ilgai nelyja

kūdra – nedidelis tvenkinys

troškulys – noras gerti

ištrykšti – išsiveržti

Staiga viena žvaigždė įsižiebė virš šaltinėlio. Buvo taip tylu, kad jis girdėjo, kaip pro miegus alsuoja žolės ir žvaigždės spinduliai vaikšto medžių lapais.

Šaltinėlis paklausė žvaigždės:

– Ar ilgai man reikės jos ieškoti?

– Visą gyvenimą, – atsakė žvaigždė.

– Visą gyvenimą, – tyliai pakartojo šaltinėlis ir dar greičiau suskato bėgti.

Per visą naktį pievoje aidėjo mažos jo krištolinės pėdytės.

Ž **alsuoja** – kvėpuoja
suskato – ėmė

3

Perskaitysi mįslę, jeigu išbrauksi nereikalingus skiemenis. Įmink ją.

Verbėverga verbėverga verir vernieverkad verneversuverstoverja.

Kartojimas: skaitymo įgūdžių atgaminimas ir tobulinimas

8–9 3. Kaip tariame lietuvių kalbos garsus, kaip juos skiriame ?

- 1 Perskaitykite eilėraščio posmą. Apie ką jis? Paskui skaitykite kiekvieną žodį, išiklausykite ir pasakykite **balsius, priebalsius** ir **dvibalsius**. Nuspalvinkite jų raides skirtingomis spalvomis.

Lietuvių kalbos garsai:

- balsiai,
- priebalsiai,
- dvibalsiai.

Ž
taršyti – velti

Jonas Minelga

Eina vasara laukais
Vėjo taršomais plaukais.
Ne kasas ji pina –
Uogeles nokina.

2

- Palenktyniaukite – kas greičiau išspręs šaradas – į tuščius langelius įrašykite vis kitą **priebalsę**, kad atsirastų naujas žodis. Pabraukite **dvibalsių** raides.

■ uodas → ■ uodas → ■ uodas → ■ uodas
■ ienas → ■ ienas → ■ ienas → k ■ ienas

3

-   Skaitykite aiškiai tardami žodžius. Kuri raidė tinka? **Ilgųjų balsių** raides nuspalvinkite tamsia spalva, **trumpųjų balsių** – šviesia.

Lietuvių kalbos balsiai:

- ilgieji balsiai,
- trumpieji balsiai.

i ar y viena pil_s – dvi pil_s viena puš_s – dvi puš_s

viena žąs_s – dvi žąs_s viena ak_s – dvi ak_s

u ar ū vienas sūn_s – du sūn_s vienas turg_s – du turg_s

4

-   Perskaitykite skaičiuotes. Nuspalvinkite dvibalsių raides. Išmokite skaičiuotes atmintinai.

Skrido šarka per giraitę,
Nešėsi ji kepuraitę.
– Kas kepurę tą suras?
– **Tas!**

Bėgo zuikis per pievutę,
Nešės duonos jis riekutę
Ir įkrito į balutę -
Bumt!

Lietuvių kalbos dvibalsiai:

ai, au, ei, ui, ie, uo

5

- Prisiminkite daugiau skaičiuočių. Gal jose yra dvibalsių? Kokių? Pasakykite.

Perskaityk. Pabrauk senelio žodžius. Kodėl galime sakyti, kad senelis kalba patarlėmis?

1

SENELIO KALBA

Mano senelis dažnai kalba apie ausis. Kai aš jo nesiklausau, jis sako:

– Klausykis ausim, o ne pilvu.

Kai ką nors greitai užmirštu, stebisi:

– Tau per vieną ausį įėjo, per kitą išėjo.

O kai mėginu meluoti, tuoj išgirstu:

– Ar ausys nekaista?

Ak! Vis tos ausys kaltos!

Pav. Kokia nors linksma iliustracija su ausimis.

2

👂✍️ Gražiai nurašyk senelio sakinius-patarles. Nuspalvink skirtingomis spalvomis jų balses, priebalses ir dvibalsių raides.

3

👂✍️ Kur reikia, įrašyk priebalsių minkštumo ženklą *i*. Įmink mįsles.

*Už devyn_ų kaln_ų j_autis baub_a.
(.....) Šeš_os pon_os dirb_a, o
septinta poils_auj_a. (.....)*

Po minkštai tariamų priebalsių prieš **a, q, u, y, o** ir **au, ui** rašome priebalsių minkštumo ženklą **i**. Po **j** minkštumo ženklo niekada nerašome.

4

👂✍️ Parašyk diktantą: ▪ perskaityk sakinį, pagalvok, ar jį supratai; ▪ skaityk dar kartą ir įsimink jį; ▪ uždenk tekstą ir parašyk sakinį; ▪ atidenk tekstą ir pasitikrink, ar teisingai parašei; ▪ jei padarei klaidų, ištaisyk jas.

Aš gyvenu prie parko. Parkas didelis ir gražus. Rymo seni ąžuolai. Žydi margos gėlės. Tolyn bėga takai. Plačiu taku aš dažnai važinėju dviračiu.

10–11 4. Kaip mokame pavadinti mus supančius daiktus?

- 1 Kiekvienas, ilgai negalvodamas, lapelyje parašykite penkis daiktų pavadinimus, kurie greičiausiai šauna į galvą. Paskui skaitykite ir suskaičiuokite, kiek jų parašėte visi kartu.

Daiktų pavadinimai:

- 2 Pasitikrinkite, ar skiriate, kurie žodžiai yra ▪ drabužių pavadinimai, ▪ mokymosi priemonių pavadinimai, ▪ valgių pavadinimai. Suskirstykite žodžius į krepšelius.

pienas liniuotė skaičiuoklė marškiniai sijonas duona
knyga kepurė pieštukas kelnės sąsiuvinis kuprinė
sriuba kompiuteris planšetė salotos jogurtas segtuvas
vadovėlis mišrainė kiaušiniene kamuolys švarkas liemenė

Pav. Koks nors
pintas krepšelis.
Ant jo parašyta:

Drabužiai

Pav. Koks nors
pintas krepšelis.

*Mokinio
daiktai*

Pav. Koks nors
pintas krepšelis.

Valgiai

- 3   Perskaitykite tekstą. Raskite daiktų pavadinimus ir pabraukite. Aptarkite, kieno tai pavadinimai.

Pagal Danguolę Kandrotienę

Aštuoneri marškinėliai, ketveri šortukai, dvi suknelės, dvejios sportinės kelnės, keletas kelnaičių, liemenė, megztinis šaltiems vakarams ir vienuolika porų kojinių – tiek drabužių tilpo krepšyje, kurį Sofija susikrovė ruošdamasi atostogauti pas močiutę. Tiesa, dar liko nepaminti trys stalo žaidimai, pliušinis šuo, keturios knygos, dantų pasta, dantų šepetėlis ir plaukų šepetys. Atidarė šaldytuvą ir iš ten išėmė dvi dideles kačių ėdalo skardines. Jos buvo skirtos močiutės katinui Donui.

 Dar kartą skaitykite trečio pratimo tekstą. Kurių daiktų Sofija įsidėjo po vieną, o kurių daug.

4 Parašykite pagal pavyzdį. Nuspalvinkite paskutinę žodžių raidę.

<i>Įsidėjo vieną:</i> <i>liemenę, ...</i>	<i>Įsidėjo daugiau negu vieną:</i> <i>marškinėlių, ...</i>
--	---

Prisimename!
ką?

Statau namą.
Nešu krepšį.
Siuvu liemenę.
Matau dangų.

5 Parašykite paskutinę žodžių raidę. Į kokius klausimus atsako tie žodžiai?

Pagal Kęstutį Kasparavičių

Kiškiečio Morkaus pusryčiai

*Rytą (kada?) kiškis Morkus sukirsdavo gabalėlį (.....)
pyrago, gabalį (.....) torto ir bandelį (.....) Tada – raguolį
(.....) ir biskvitą (.....). Po to – pyragaitį (.....) ir keksą
(.....). Tada gerdavo limonadą (.....).*

Prisimename!
ko?

Stato daug
namų.
Neša daug
krepšių.

6 Prisimenate meškiuką Rudnosiuką? Įsivaizduokite, kad jis atėjo į jūsų klasę. Parašykite paskutinę žodžių raidę ir klausimus, į kuriuos jie atsako?

Naujoje klasėje

*Rudnosiukas įžengė į klasę (kur?). Nuostabu! Kiek čia
daug vaikų – mergaičių (.....) ir berniukų (.....)! O ne
meškiukų (.....). Dvi eilės suolų (.....), o ne kelmų (.....),
kaip jo miško mokykloje. Penkios lentynos knygų (.....).
Daugybė pieštukų (.....), flomasterių (.....). Ir ant kiekvieno
suolo po kompiuterį (.....). Nėra kankorėžių (.....),
spyglių (.....). Nėra paukščių (.....), voveraičių (.....).*

12–13 5. Kaip mokame atpažinti ir vartoti daiktų pavadinimus?

1

 Pasitikrinkite, ar atidžiai skaitėte K. Kasparavičiaus tekstą „Visi daiktai svarbūs!“ (vad. P. 12). Skaitykite sakinius ir įrašykite praleistus žodžius. Parašę pasitikrinkite knygoje.

Aplink mane kilo keistas _____. Iš kito kambario atriedėjo _____ . Atsklendė mėlynas _____ . Nuo lubų nusileido _____ . Iš virtuvės atsėlino _____. Visi daiktai spoksojo į _____ .

2

  Į kokius klausimus atsako pabraukti žodžiai?

K. Kasparavičius

PAGALVĖ

Ž migdytoja – kas užmigdo

kieno?

kas?

Visi sako, kad geriausias žmogaus draugas yra šuo. Bet pagalvė irgi labai gera draugė. Pagalvė labai gera migdytoja. Vakare, vos tik atsiguli į lovą ir padedi galvą ant pagalvės, išgirsti migdančią pasaką. Pagalvės balsas tylus ir maloniai kutenantis. Pasakos pradžią visada atsimeni, o pabaigos ne. Kadangi užmiegi.

3

 Iš lapelių žodžių sudarykite sakinius. Pabraukite žodžius, kurie turi nosines.

_____	Vilius, skaityti, knyga
_____	girdyti, šuniukas, Dovilė
_____	augti, daržas, daug, moliūgai
_____	močiutė, rasti, miškas, baravykai
_____	nupiešti, Justas, jūra, ir, daug, laivai

1

Perskaityk poemėlės ištrauką. Apie ką ji? Pabrauk daiktų pavadinimus.

Kazys Binkis

DOMINYKAS DARBINYKAS

Dominykas – darbininkas ,	Niekuomet tuščiom nesėdi, –
Tai visi jau žino.	Pjauna, skuta, kala...
Niekuomet nesėdi dykas,	Jeį su pjūklų kiek sugaišo,
Vis ką nors gamina;	Griebiasi pieštuko.
Dirba lovą, dirba kėdę,	Kas išeina, tą ir paišo:
Kartais dirba stalą...	Šunį ar veršiuką.

Ž darbininkas –
darbininkas

dykas – be darbo

tuščiom – nieko
neveikdamas

sugaišti – užtrukti

2

Iš pirmo pratimo teksto išrašyk daiktų pavadinimus, kurių gale yra nosinė raidė. Parašyk, į kokį klausimą atsako šie žodžiai. Nosines raides nuspalvink.

*Lov***q**- *kq*?, _____

3

Antro pratimo žodžius pakeisk taip, kad jie reikštų daug daiktų ir atsakytų į klausimą **ko?** Nosines raides nuspalvink.

Ko? *lov***y**, _____

4

Atsisėsk prie lango, užsimerk. O paskui atsimerk ir gerai įsižiūrėk. Parašyk rašinį.

Ką matau per savo kambario langą?

16–17 7. Kaip atpažįstame veiksmo žodžius ir mokame juos vartoti?

1 Mūsų senoliai, būdami vaikai, sugalvodavo visokiausių juokavimų. Perskaitykite. Raskite veiksmo žodžius. Išmokite patikusį juokavimą.

– Ką veikia? – Tave peikia.	– Ką darai? – Kadarai, kadarai.	– Ką veiki? – Pradėtą baigiu.
--------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

2 Išižiūrėkite į piešinius. Ką veikia vaikai? Aplink juos parašykite kuo daugiau atsakymų – veiksmo žodžių.

Pav. Linksmas piešinys: berniukas guli
pliaže, jis svajoja apie ledus.

guli

Pav. Linksmas piešinys: mergaitė miega
lovoje, ji sapnuoja, kad skrenda lėktuvu.

guli

3 ? Perskaitykite vaikų pokalbį. Padiskutuokite, kuris iš jų teisus.

Tomas sėdi kieme ant suoliuko. Prie jo prieina Julija ir klausia:

- Ką veiki?
- Nieko.
- Meluoji. Tu dabar sėdi, kvėpuoji, ...

4 Suskirstykite sakinius į laivelius.

Pučia smarkus vėjas.

Močiutė mezga pirštinę.

Tėtis nupjovė žolę.

Mama išvirė sriubą.

Lėktuvas tuoj nusileis.

Kariai grįš namo.

Atėjo ruduo.

Dabartis

Praeitis

Ateitis

Berniukai žaidžia
futbolą.

5

Perskaitykite sakinius. Raskite veiksmo žodžius. Parašykite, į kokius klausimus jie atsako.

<p><i>Ką veikia?</i></p> <p>Už lango <u>šviečia</u> saulė. Kieme žaidžia vaikai. Jie grįžo iš mokyklos. Pamokas paruošė, knygą paskaitė. Aš irgi perskaičiau daug puslapių, sukūriau eilėrašį. Tuoj eisiu į kiemą. Ateis Rokas ir Kristupas. Mes žaisime krepšinį. O tu ar žaisi?</p>	<p><i>Ką veikia?</i></p> <p><i>Ką veikė?</i></p> <p><i>Ką veikiau?</i></p> <p><i>Ką veiks?</i></p> <p><i>Ką veiksiu?</i></p> <p><i>Ką veiksime?</i></p> <p><i>Ką veiksi?</i></p>
---	--

6

Įrašykite praleistas raides. Paaiškinkite šių žodžių rašybą – parašykite, kurią taisyklę taikėte.

RUDENĮ

Puč_ia_1_vėjas. Prie žemės lenk__□_ medžius. Negaili lieknų berž__□_, puš__□_, egli__□_. Medžiai siūbuoj__□_, linguoj__□_, oš__□_. Trumpai švieč__□_saulė. Juodi debesys uždeng__□_visą dang__□_, saul__□_. Ima lyti. Lietus smarkėj__□_. Jau lyj__□_kaip iš kibiro. Gatve plauk__□_, šniokšč__□_ lietaus upeliai.

Ką veikia?

lek**ia**

joj**a**

1

Ką veikei?

lėk**ei**, nes

lėk**ė**;

joj**ai**, nes

joj**o**

2

7

Įrašykite praleistas raides. Paaiškinkite šių žodžių rašybą – parašykite, kurią taisyklę taikėte.

MIŠKE

Ar buvai rudenį miške? Ar mat_ei_2_, kaip medžiai ruoš__si□_ žiemai? Beržai, drebulės, klevai meta lapus, kloj__□_ spalvotą kilim__□_. Ar ėj__□_ tuo kilimu? Gal mat__□_ daug gryb__□_? Gal juos rinkai ir dėj__□_ į pintinę□_? Ar klaus__si□_ miško garsų? Turbūt jau negirdėj__□_ paukšteli__□_. Jie išskrido į pietus. Tik genelis med__□_ kala. Dar šarkos šauk__□_, tarška, varna krank__□_.

Ką? Ko?

kiem**a** kiem**u**

žol**ę** žoli**ų**

puš**į**

dang**ų**

3

Kartojimas: veiksmo žodžiai, jų rašyba

KVIEČIAME Į KŪRYBINES RAŠINIO APIE RUDENĮ
DIRBTUVES!

**Ž kūrybinės
dirbtuvės** – vieta,
kur kas nors
kuriama, pavyz-
džiui, skulptūros,
paveikslai, ...

I. Pasirengimas

1. Pasirinkite konkretesnę (siauresnę) temą – apie ką rašysite.

1 Aptarkite šias temas. Kurios iš jų labiausiai patinka?

Auksinis rudenėlis • Sodas rudenį • Ruduo miške (parke) • Rudens darbai • Paukščiai išskrenda • Ūkininko kieme • Pokalbis su lapeliu • Medis rudenį • Klevas gražuolis • Rudens lietus • Sudie, vasara!

2 Pasiūlykite savo temą.

2. Prisiminkite kuo daugiau žodžių apie rudenį. Išmokite naujų.

3 Pasitikrinkite, kokių spalvų pavadinimų žinote, kokias spalvas pažįstate. Nuspalvinkite lapelį ta spalva, kuri jame parašyta.

žalia	geltona	raudona	mėlyna	ruda	balta
juoda	oranžinė	violetinė	alyvinė	pilka	vyšninė

4 Pagal pavyzdį parašykite daugiau spalvų pavadinimų.

geltonas – *gelsvas*, žalias – _____, rudas – _____
raudona – *rausva*, juoda – _____, mėlyna – _____,

5 Parašykite, koks gali būti vėjas, vanduo, dangus, debesis.

Vėjas: *stiprus*, _____

Vanduo: *skaidrus*, _____

Dangus: *pilkas*, _____

Debesis: *sunkus*, _____

6

Perskaitykite gražius pasakymus. Pasitarkite ir parašykite dar panašių.

Ž varis – rausvas blizgantis metalas

Klevai spindi variu, _____

Svyra obelių šakos, kriaušė saldi kaip medus, _____

Moliūgas tikras milžinas, _____

Voratinkliai lyg šilkas, _____

II. Plano sudarymas

7

Perskaitykite trečiokų rašinio planą. Ką norėtumėte jame patobulinti, papildyti? Pasitardami visi kartu arba kiekvienas savarankiškai parašykite rašinio, kurį pasirinkote rašyti, planą.

Šaltas ruduo

1. Auksinis rudenėlis baigėsi.
2. Saulė slepiasi už debesų.
3. Piktas vėjas.
4. Šaltas, įkyrus lietus.
5. Medžiai liūdi.
6. Ir man liūdna...

III. Rašymas ir tobulinimas

1. Nuspręskite, kaip rašysite rašinį: a) kiekvienas individualiai, savarankiškai; b) visi kartu pasitardami: galvosite sakinius, išrinksite tinkamiausią, rašysite lentoje ir sąsiuvinyje ar popieriaus lape; c) grupėje ar poroje su draugu ar drauge.
2. ? Parašykite rašinį.
3. ? Jeigu rašėte kiekvienas savarankiškai, perskaitykite savo rašinį visiems mokiniams, išklauskite jų ir mokytojo patarimų, pataisykite, patobulinkite rašinį.
4. Jeigu rašėte visi kartu, galite kiekvienas dar papildyti rašinį savais žodžiais.

IV. Leidimas

1. Gražiai perrašykite rašinius ant atskirų popieriaus lapų, iliustruokite.
2. Sudarykite klasės knygą arba išleiskite laikraštį.

 Kūrybos savaitė: vaizdeliai, eilėraščiai, pasakojimai, pasakos... apie rudenį.

II. PAPRASTI IR STEBUKLINGI DAIKTAI

20–21 1. Daiktas ar nedaiktas?

1 Prisiminkite vadovėlyje skaitytą tekstą „Ginčas“ (P. 20). Trumpai atsakykite į klausimus.

Kas pasakė šiuos žodžius? _____

Arba daiktas yra, arba daikto nėra. Jeigu jį gali **pauostyti, palaižyti, pačiupinėti**, tai daiktas yra...

? Kaip manote, kodėl tas veikėjas nepaminėjo, kad daiktus gali ir **pamatyti**?

2 Perskaitykite tekstą. Visi kartu aptarkite, ar teisingai atsakėte į pirmo pratimo klausimus.
 Raskite žodžius – daiktų pavadinimus.

Pagal Alfonsą Kazitėną

EŽYS

Įdomus padarėlis ežys. Panašus į apverstą šepetį – visas apaugęs spygliais, kurie jį gina nuo priešų. Trumpos kojos. Vos trijų centimetrų uodega. Reti ūsai. Judrios, bet labai jautrios ausys: jis net girdi, kaip sraigė iškiša ragelius iš kiauto. Smaili nosis, jos gale visada kabo lašelis. Tartum žvėrelis sirgtų sloga. Tas lašas – uoslės stiprintuvas. Sausa nosimi ežys mažai ką užuostų, drėgna pralenkia ir šunį. Ežiui gyventi kliudo tik akys. Jis blogai mato.

3 Įsižiūrėkite į piešinį. Aplink piešinį surašykite ežio kūno dalis.

Spygliai

Pav. Ežio piešinys: aiškiai matyti nosis, pražiotas snukutis, dantys, liežuvis, ausytės, letenėlės, spygliai

14 Kaip atpažįstame daiktus, žodžius, kuriais įvardijami daiktai?

4

? ✍️ Visi kartu aptarkite, kaip jūs pažįstate daiktus, reiškinius. Įrašykite tinkamus žodžius.

<i>Aplink mus esančius daiktus</i> _____.	matome akimis
<i>Įvairius kvapus</i> _____.	liečiame pirštais
<i>Vėją, šilumą, šaltį</i> _____.	juntame kūnu
<i>Sūrumą, saldumą</i> _____.	skiriame liežuviu
<i>Draugiškumą, meilę, liūdesį</i> _____.	jaučiame širdimi
<i>Muziką, griaustinį, kalbą</i> _____.	užuodžiame nosimi
<i>Uždavinį, klausimą</i> _____.	suprantame protu
<i>Lygumą, aštrumą</i> _____.	girdime ausimis

5 ✍️ Perskaitykite tekstą. Raskite daiktų pavadinimus. Prisiminkite, ko jūs bijojote būdami maži. Papasakokite.

BAIMĖ

Kai buvau maža, labai bijojau tamsos. Ateina vakaras. Kartu su juo lyg juodas debesis atslenka tamsa. Mama paguldo mane į lovą, paseka pasaką. Tada palinki saldžių sapnų ir gesina šviesą. Bet manęs neima miegas ir sapnas neaplanko. Man atrodo, kad po lova guli baubas, o už lango girdžiu raganos juoką. Šaukiu mamą. Ji ateina, uždega šviesą, ir mano baimė dingsta.

Prisiminkite!

Kalbos moksle **daiktas** yra ne tik aplink mus esantys **daiktai, augalai, gyvūnai, žmonės**, bet ir įvairūs gamtos **reiškiniai**, žmogaus **jausmai, pojūčiai**.

6 ✍️ Iš lapeliuose surašytų žodžių sudarykite sakinius. Pabraukite daiktų pavadinimus.

Živilė, tamsa, nebijoti, niekada

Skubėti, debesis, Rokas, matyti, audra, ir, namo

žmogus, puošti, gerumas

gatvės, miestas, mašinos, daug, ir, triukšmas

- 1 Perskaitykite eilėraščių posmus. Parašykite klausimus, į kuriuos atsako pabraukti žodžiai. Pasakykite, kieno jie pavadinimai.

Anzelmas Matutis

* * *	* * *	
<i>kas?</i>		Ar <u>kirviu</u> ,
Šaukia <u>aidas brolių aidą</u> :	<u>Žaibas</u>	Ar <u>peiliu</u> ?..
– O o o! Ū ū ū!	Perskėlė <u>pušelę</u> ...	Aš suprasti negaliu.
Net <u>kiškėliai</u> liaujas žaidę:	Kuo, tėtuk,	
Šaukia <u>aidas brolių aidą</u> !..	Tas <u>žaibas</u> skelia?	

- 2 Perskaitykite šį rašytojo ir gamtininko Selemo Paltanavičiaus sukurtą laišką. Atspėkite, kas jį turėtų pasirašyti. Raskite žodžius-daiktų pavadinimus.

*Ei! Ar girdi?
Siunčiu tau linkėjimus iš pačios pušies viršūnės!
Jeigu tik pamatytum, kur aš įsikūriau, sprogtum iš pavydo. Naujas mano tinklas žvilga ore. Jo pasižiūrėti atskrenda labai daug musių... Dabar dar tokia graži vasara. Tačiau iki rudens aš turėsiu patį didžiausią tinklą ir kiekvienam savo vaikeliai galėsiu padovanoti po lengvą siūlą. Kaip bus gražu, kai jie skris... Tiesa, po vasaros ateis ruduo. Vėl bus šalta. Gal tu norėtum pasikviesti mane į savo namus? Jei taip, atsiųsk kvietimą.*

Iki pasimatymo - _____

Ž
sprogti iš pavydo –
labai pavydėti

Pav. Voro tinklas be voro.

- 3 Iš antro pratimo teksto išrašykite pavadinimus daiktų, kurių negalime paliesti, pačiupinėti.

- 1 Mūsų senoliai sukūrė daug patarlių apie žmogaus jausmus, būdo ypatybes. Perskaityk šias patarles. Ko jos moko. Rask žodžius, kuriais įvardijami jausmai, žmogaus ypatybės.

Juokas į sveikatą išaina. Su baime maža laimė. Be drąsos ir žingsnio nežengsi. Motinos meilė kas dieną nauja. Kur vienybė, ten galybė. Be tiesos nėra šviesos. Greiti pažadai vėjais laksto. Be kantrybės nėra galybės. Darbas gėdos nedaro

- 2 Pasitikrink, ar žinai, ką reiškia šie žodžiai. Sujunk priešingos reikšmės žodžius.

džiaugsmas	šaltis	drąsa	vakaras
meilė	nelaimė	pradžia	kartumas
giedra	liūdesys	tyla	pabaiga
karštis	lietus	saldumas	baimė
laimė	neapykanta	rytas	triukšmas

- 3 Perskaityk pasakėčią. Ko ji moko? Į kokius klausimus atsako pabraukti žodžiai?

Adomas Kerevičius-Keraitis

GANDRAS IR KIŠKIS

Ž
pasakėčia –
trumpas
pamokantis
pasakojimas

Kartą gandras (*kas?*) nujausdamas šaltį () skrido į pietus šiltai žiemos () praleisti. Pamatė ant lauko kiškį () ir ėmė bartis: „Kvailas esi, kiški! Visi bėga nuo šalčio, o tu tupi ir nė negalvoji apie ateitį. Ar ne geriau būtų šiltuose kraštuose () gyventi, o ne čia ausis () šalti?“ Kiškis () atsakė: Klausyk, gandreli! Tėvynėje () visada geriau, nors vargas () ir šaltis ()!

- 4 Jeigu išspręsi kryžiažodį, įminsi minkles.

1. Kas pasauly greičiausias?
2. Kas už medų saldesnis?
3. Kas be rankų tiltus pastato?
4. Kas vakare langą užgula?
5. Kas šviečia, bet nešildo?

1						
2						
3						
4						
5						

24–25 3. Kas yra daiktavardis?

1 Pasakykite, iš kokių žodžių sudaryti dešinėje surašyti žodžiai. Ką jie reiškia?

daiktas	+	vardas	→	tėvavardis
tėvas	+	vardas	→	daiktavardis
slaptas	+	vardas		vietovardis
vieta	+	vardas		slapyvardis

2 Į kiaulę-taupyklę sudėkite kuo daugiau daiktavardžių, kurie reiškia jums patinkančius dalykus – daiktus, reiškinius, jausmus, žaidimus ir kt.

Pav. Kiaulės- taupyklės kontūrinis piešinys.

3 Kiekvienas pagalvokite ir parašykite tris jums gražiausius daiktavardžius. Išrinkite gražiausią klasės daiktavardį.

4 Jūs jau žinote, kad žmonių vardai, pavardės, vietų pavadinimai taip pat yra daiktavardžiai. Parašykite savo vardą, pavardę ir kur gyvenate (adresą).

Prisiminkite!
Žmonių vardai, pavardės, gyvūnų vardai, šalių, miestų, kaimų, gatvių pavadinimai rašomi didžiąja raide.

5

 Pasitikrinkite, ar atpažįstate daiktavardžius. Šioje Vytauto V. Landsbergio pasakos ištraukoje kartu su pavadinimu jų yra 15. Raskite visus daiktavardžius (skaičiuokite ir pasikartojančius).

ŽVAIGŽDĖS PAMATO DOMINYKĄ

Patekėjo Mėnulis ir aštriu žvilgsniu išvaikė debesis, kad šie netrukdytų žvaigždutėms šviesti. Tuoj suspindo tūkstančiai dangaus akycių. Žvaigždės sužiuro į Žemę ir išvydo pievoje drybsantį arklį Dominyką.

– Sveikas, – sušnibždėjo dangaus sagutės, – ar laukei mūsų?

– Labai laukiau, – atsakė šis, – juk pažadėjote išmokyti mane skraidyti!

Prisiminkite!

Atpažinti daiktavardžius padeda pagrindiniai klausimai **kas? kas tai?**

Daiktavardžiai sakinyje dar gali atsakyti į klausimus **ko? kam? ką? kuo? kame?**

6

 Perskaitykite 5 pratimo teksto tęsinį. Apie ką jis? Nuspalvinkite visų vardų pirmąsias raides.

ŽVAIGŽDĖS PASAKOJA APIE PLANETAS

– Taip, mielas Dominykai, bet iš pradžių mes tau papasakosim apie planetas. Klausykis įdėmiai, kad paskui kosmose nepasiklystum...

Būsimasis kosmonautas linktelėjo galva.

– Aplink Saulę sukasi devynios planetos!

– Atsimenu, – nutraukė žvaigždės Dominykas. – Venera, Merkurijus, Žemė, Marsas, Jupiteris, Saturnas, Uranas, Neptūnas ir Plutonas! Yra dar ir Mėnulis!

– Mėnulis – ne planeta, o Žemės palydovas. Jis sukasi ne aplink Saulę, o aplink Žemę.

7

 Kalboje nuolat atsiranda nauji daiktavardžiai? Kodėl? Todėl kad atsiranda nauji daiktai ir juos reikia pavadinti. Raskite daiktavardžius, kurių, jūsų manymu, nebuvo prieš 100 metų.

Pagal Tomą Dirgėlą

AUTOBUSAS

Mokyklos direktorius užsakė naują autobusą internetu. Autobuse nėra nei vairo, nei greičio pedalo. Ši transporto priemonė valdoma liečiant mygtukus didžiuliam ekrane. Priešais kiekvieną sėdynę įmontuotas didžiulis televizorius, kompiuteris, išmanusis telefonas, kiniško maisto į namus autobusą užsakymo mygtukas, kavos aparatas, o pati sėdynė turi devynių lygių masažo funkciją. Negana to, autobuse veikia internetas.

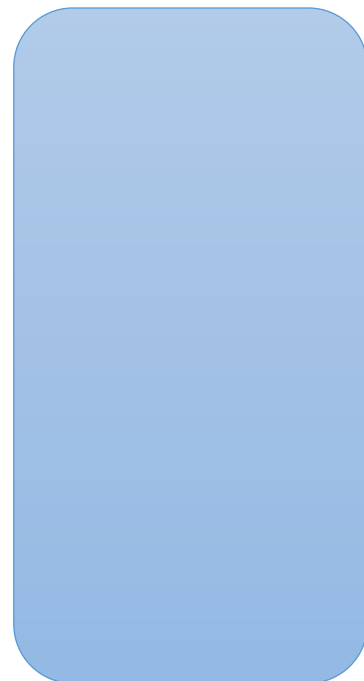
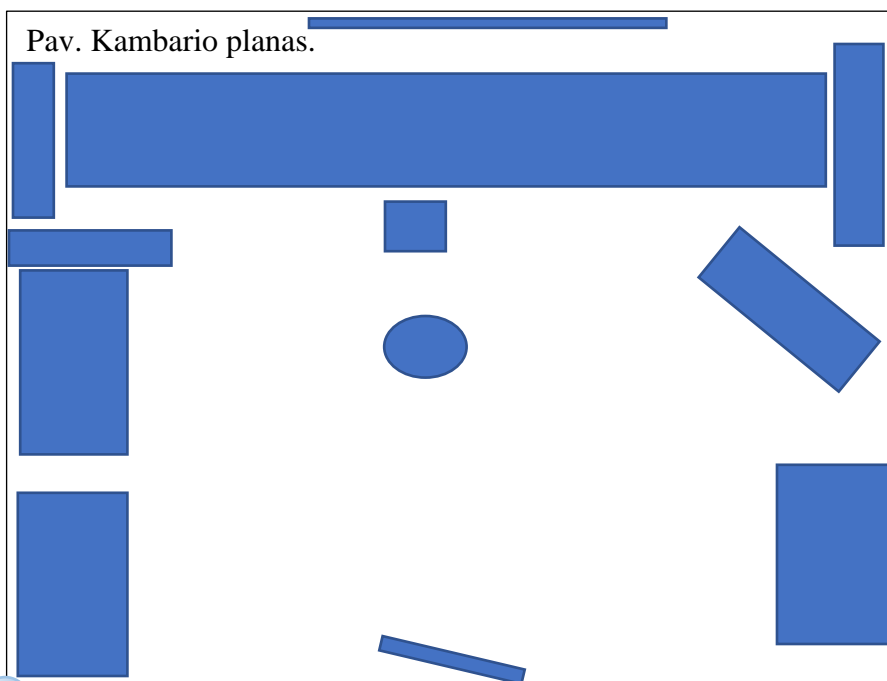
8

 Dar kokių naujų daiktavardžių vartojate savo kalboje? Parašykite sąsiuvinyje ir lapelyje. Lapelius suklijuokite ant didelio popieriaus lapo.

Daiktavardžių įvairovė, nauji daiktavardžiai

- 1 ✎ Įsižiūrėkite į kambario, apie kurį skaitėte vadovėlyje (P. 26), planą. Surašykite plane baldų pavadinimus. Šone lapelyje surašykite savo kambario baldus.

- 2 ? ✎ Perskaitykite tekstą. Raskite daiktavardžius. Veikėjus pavadinančius daiktavardžius nuspalvinkite.

Renata Šerelytė

RAUDONO MOLIO TROBELĖJE

Ž piesta – medinis indas grūdams trinti, smulkinti;
migis – guolis

Jie visi gyvena jaukioje Raudono Molio trobelėje pačiame pieveles vidury. Trobeleje stovi sena komoda. Viršutiniame stalčiuje sudėti švarūs skalbiniai ir kavos pupelės. Viduriniame – stalo indai, Birbidono senelio memuarai ir sidabrinės žvakidės. Apatiniame tarp senų skudurų miega maumas. Storą nosį jis apsimuturiavęs dulkėta kojine. Mat nuo gryno oro maumui svaigsta galva.

O tešlius nepakenčia nei dulkių, nei drėgmės. Jis gyvena senoje piestoje, pastatytoje ant komodos. Iš jos gilumos visada saldžiai kvepia ramunėlėmis ir šviežiais biskvituais.

Buntė įkyri storžievė būtybė! Jos migis ant plačios lentynos pačiam paluby...

- 3 ✎ Iš teksto parinkite daiktavardžių, kurie atsako į klausimus **kas?**, pavyzdžių.

Kas? komoda, _____

1

Perskaityk tekstą. Rask daiktavardžius. Į lapelį nurašyk žodžius, kurių nesupranti, išsiaiškink jų reikšmę (klausk namiškių).

Pagal Danguolę Kandrotienę

Vasarodama pas močiutę Sofija miegodavo palėpėje. Į ją vedė mediniai laiptai. Ten buvo du nedideli kambariai. Viename miegodavo Sofija, o kitame brolis arba pusbrolis. Lovos Sofijos kambaryje nebuvo, tik ant grindų patiestas čiužinys. Visa palėpė kvėpėjo mėtomis, čiobreliais ir kitais žolynais. Čia juos džiovindavo močiutė. Nuostabūs kvapai įsigerdavo į plaukus, patalynę, atsivežtas knygas. Ir net atostogoms pasibaigus primindavo vasarą namelyje ant kalno.

Ž

2

Iš pirmo pratimo teksto parink daiktavardžių pavyzdžių.

Daiktavardžiai, kurie pavadina žmones: _____

Daiktavardžiai, kurie pavadina pastatus, jų dalis, baldus: _____

Daiktavardžiai, kurie pavadina augalus: _____

3

Lapelyje nupiešk savo kambario planą. Jame surašyk visus baldus ir kitus daiktus, pavyzdžiui, gėles, muzikos instrumentus. Išmok papasakoti apie savo kambarį.

MANO KAMBARIO PLANAS

1 Įsižiūrėkite į piešinius. Baikite sakinius pavartodami tinkamus žodžius.

Pav. Šiek tiek supasakintas katinas laiko virš savęs skėtį. Ant skėčio nupiešta daug pelyčių. Apačioje katino – jo vardas.

Mikis

Pav. Šiek tiek supasakintas katinas laiko virš savęs du skėčius. Ant vieno skėčio nupiešta viena žuvytė, ant kito – daug žuvyčių. Apačioje katino – jo vardas.

Donas

*viena žuvytė
vieną skėtį
du skėčius
daug žuvyčių
daug pelyčių*

*Katinas Mikis laiko _____ . Ant jo nupiešta _____ .
Katinas Donas turi _____ Vieną skėtį puošia _____ .
Ant kito skėčio nupiešta _____ .*

2 Perskaitykite tekstą. Raskite daiktavardžius. Suskirstykite juos į lentelę.

Pagal Danguolę Kandrotienę

KELIAS IKI MOČIUTĖS

Dar mažą Sofiją tėtis išmokė pažinti kelią iki močiutės namų. Trys posūkiai į dešinę, vienas žiedas, paskui aštuoni statūs kalniukai. Jais važiuodamas automobilis vis bandydavo atsiplėšti nuo kelio. Lyg būtų norėjęs virsti lėktuvu... Lėktuvu jis taip ir netapo, bet riedėdavo smagiai! Ant kiekvieno kalniuko smailės Sofijos širdis nusirisdavo į kulnus, o nugara nueidavo pagaugais.

Paskui reikėdavo sukti į kairę, pravažiuoti keletą sodybų, mišką. Tada jau visai netoli – vos keliasdešimt metrų į kalniuką, pro balą, žemuogių pievą ir nuolat pravirus močiutės sodybos vartus.

Vienas daiktas	Daug daiktų
<i>Sofija, tėtis, ...</i>	<i>Posūkiai, kalniukai, ...</i>

3

 Perskaitykite dar vieną rašytojos Danguolės Kandrotienės tekstą. Daiktavardžius, kurie reiškia vieną daiktą, nuspalvinkite mėlyvai, kurie daugiau negu vieną – rausvai.

SOFIJOS BROLIS

Ž saldėsis –
saldus daiktas

Nors broliui jau buvo trylika metų, jis vis dar sunkiai išsiversdavo be mamos pagalbos. Ypač rytais, kai tekdavo ruoštis į mokyklą. Tada reikėdavo nepamiršti: kuprinės, batų, šaliko, kepurės, pirštinių (žinoma, jei būdavo žiema), namų raktų, šukų, mobiliojo telefono, sportinės aprangos, saldėsio, gertuvės su vandeniu. Taip pat – išsivalyti dantų, užsisiegti laikrodžio ir apsivilkti uniformos. Ir, žinoma, apsiauti kojinių.

Pav. Humoristinis berniuko piešinys iki pusės su klausiama vaidu išraiška. Virš galvos dideli klaustukai.

4

 Prisiminkite, ką jūs rengiatės ir ką jūs nešatės, kai einate į mokyklą. Visi kartu pasitardami baikite rašyti sakinius..

*Kai einame į mokyklą, mes velkamės _____,
dedamės _____, aunamės _____.*

Į mokyklą mes nešamės _____

5

 Perskaitykite. Išsivaizduokite Domanto kuprinę. Į kokius klausimus atsako pabraukti daiktavardžiai? Parašykite.

Domantas eis į žygį. Spintoje () jis susirado kuprinę (). Mama į ją įdėjo sumuštinių (), gertuvę () vandens, obuolių () ir plytelę () šokolado. Bet Domantui to buvo negana. Kai mama nematė, jis į kuprinę įsidėjo butelį () limonado (), didelį maišą () saldainių (), tris pakelius bulvių traškučių ().

6

 Ką jūs dedatės į kuprinę, kai einate į žygį arba važiuojate į ekskursiją? Parašykite.

1 Įsižiūrėkite į paveikslą. Surašykite į lentelę daiktų pavadinimus.

1

SENDAIKČIŲ PARDUOTUVĖ

Pav. Patiستا paklodė. Ant jos išdėliota daug įvairių daiktų-senienu:
Vazelė, papuošalų dėžutė, rankinė, kelios lėkštės, automobiliukų modeliukai, kiaulė taupyklė, puodas, laikrodis, šepetys batams valyti, keli ženkliukai, ryšulėlis šakučių, peilis.

Vienaskaitos daiktavardžiai	Daugiskaitos daiktavardžiai
<i>rankinė</i>	<i>lėkštės</i>

Mokomės!

Kai kalbame apie vieną daiktą, vartojame **vienaskaitos (vns.) daiktavardžius**.
Kai kalbame apie daugiau negu vieną daiktą, vartojame **daugiskaitos (dgs) daiktavardžius**.

2

 Raskite daiktavardžius. Viršuje parašykite jų skaičių. Nuspalvinkite nosines raides galūnėse. Kodėl jos rašomos?

Pagal Vytautę Žilinskaitę

SENOJE PALĖPĖJE

vns. *dgs.*

Va senovinė komoda su stalčiais. Į juos sulenda peliukai pasiklausyti pasakų. Stai krėslas su trimis kojomis. Antai kartoninis gaublys – tegu persprogęs, bet kalnai ir vandenynai kaip ant delno. Riogso kiauras puodas. Yra dar sugadintų žaislų, indų, butelių, batų, žurnalų, popiergalių, skudurų ir dėžių, dėželių, dėžučių...

Ž krėslas –
tokia kėdė

riogsoti – būti,
gulėti, stovėti

3

Į maišelius sudėliok šiuos daiktavardžius.

bitė lapės uogos obuolys šviesa knyga
 mįslė kelionės Afrika Vašingtonas krioklys akmenys
 vaistai riešutai dramblys kirviai kompiuteris
 taika liūdesys slyvos krūmai medis vaikai

Maišelis su užrašu

Vienaskaita

Maišelis su užrašu

Daugiskaita

4

Pasirink tris vienaskaitos ir tris daugiskaitos daiktavardžius ir sugalvok su jais po sakinį.

5

? Kur suklydo mokinys rašydamas sakinius? Ištaisyk klaidas.

Ant mano stalo gulí spalvotí pieštukas. Du berniukas žaidžia kieme. Žalia varlytės plauko baloje. Prie namo auga sena pušys. Senos obelís užaugino daug obuolių. Čikagos gatvė labai plačios. Mūsų automobiliai dar visai naujas. Į stotį atbıldėjo greitasis traukiniai. Visos klasės mergaitė labai draugiškos. Visi mūsų berniukas puikiai žaidžia krepšini. Aš turiu vieną kačiukai. Ant lentynos sudėti daug futbolo kamuolys.

32–33 6. Daiktai rašytojų fantazijose

1

 Perskaitykite tekstą. Kas jame keista, įdomu? Vienaskaitos daiktavardžius nuspalvinkite raudonai, daugiskaitos – mėlynai. Paaiškinkite, kaip juos atpažinote?

Pagal Kęstutį Kasparavičių

Pav. Skrendanti katė.

Viena Katė labai norėjo paskraidyti. Katė pradėjo plasnoti visom keturiomis savo kojomis ir staiga pakilo į orą. Kraipydama uodegą ji galėjo puikiai vairuoti. Katė šiek tiek paskraidė, bet paukštelių nepagavo. Kai pavargo, nutūpė ant aukšto medžio ir pabandė susisukti lizdą. Bet iš to nieko neišėjo. Negi katė pradėtų dėti į lizdą kiaušinius, lyg koks niekingas paukštis? Todėl išlipo iš medžio. „Geriau vaikščiosiu žeme“, – nutarė Katė.

2

 Sugalvokite 1-o pratimo teksto pavadinimą ir parašykite tuščioje eilutėje.

3

 Perskaitykite dar vienos Kęstučio Kasparavičiaus pasakos pradžia. Raskite daiktavardžius, kurie reiškia vieną daiktą. Perrašykite tekstą daiktavardžių vienaskaitą pakeisdami daugiskaita. Pagalvokite, kurio daiktavardžio nereikia keisti.

Šviestuvai

Šviestuvai kabėjo palubėje ir buvo tarsi nedidelė saulė. Kai tikroji saulė nusileisdavo, tai šviestuvai ją pavaduodavo. Po šviestuvu sėdėdavo šeimininkas ir skaitydavo knygą. Šviestuvai irgi norėjo paskaityti knygą. Jis...

Šviestuvai kabėjo palubėje ir buvo tarsi nedidelės saulės. Kai...

Pav. Paprastas vienos lempos šviestuvai su gaubtu.

4

 Susiskirstykite į grupes ir kiekviena grupė sugalvokite šviestuvo istorijos tęsinį. Papasakokite jį vieni kitiems. Išrinkite labiausiai patikusią istoriją.

26 Mokomės atpažinti daiktavardžių vienaskaitą ir daugiskaitą, vartoti daiktavardžius

5 Pasitikrinkite, ar atidžiai skaitėte Violetos Palčinskaitės eilėraštį „Vežimėlis“. Kurie daiktai nepaminėti eilėraštyje? Juodai nuspalvinkite jų pavadinimų plotelius.

VEŽIMĖLIS	TAUPYKLĖ	SKATIKAI	VEIDRODŽIAI
GARVEŽYS	LAIKRODIS	LOVOS	ADATA
VARIKLIS	SKRYBĖLĖS	GELEŽINKELIS	MIESTAS
AUTOMOBILIAI	KEPURĖ	SPINTA	KAMBARYS

6 Prisiminkite žodžių, kurie atsako į klausimus **ką?** ir **ko?**, rašybą ir baikite atsakyti į šiuos klausimus. Nuspalvinkite nosines raides.

Ką poetė paminėjo eilėraštyje? *Poetė eilėraštyje paminėjo vežimėlį, ...*

Ko poetė nepaminėjo eilėraštyje? *Poetė eilėraštyje nepaminėjo automobilių, ...*

7 Rašytojai puikiai fantazuoja. O jūs ar mokate, galite? Pamėginkite.

<p>Kas ką veikia tikrovėje?</p> <p><i>Automobilis važiuoja.</i></p> <p><i>Traktorius</i> _____</p> <p><i>Laivas</i> _____</p>	<p>Ką jie veikia jūsų fantazijose?</p> <p><i>Automobilis deda kiaušinius. (pagal K. Kasparavičių)</i></p> <p><i>Automobilis</i> _____</p> <p><i>Traktorius</i> _____</p> <p><i>Laivas</i> _____</p>
--	--

8 Iš lapeliuose surašytų žodžių sudarykite fantastinius sakinius.

Mėnulis, plaukti, ant, jūra, delfinas, nugara

Banginis, šokti, baletas, teatras

Aš, žaisti, krepšinis, su, marsietis

Žuvys, dainuoti, groti, ir, gražiai

 Mokomės fantazuoti, sudaryti sakinius, juos rašyti

34–35 7. Kuriame daiktų istorijas

- 1 Ar atspėjote, kokį daikčiuką aprašė Vytautė Žilinskaitė? Jeigu ne – išžiūrėkite į šias nuotraukas. Po jomis parašykite, **kas tai**.

Pav. Viena didelė apvali saga, truputį įgaubta kaip lėkštutė.

Pav. Kelios įvairios sagos.

- 2 Perskaitykite sagos istorijos pabaigą. Vienaskaitos daiktavardžius nuspalvinkite raudonai, daugiskaitos – mėlynai.

Pagal Vytautę Žilinskaitę

Durys plačiai atsilapojo, įlėkė sviedinys, o iš paskos – berniukas atsegta striuke.

– Duokit šen mano saga! – nekantriai sušuko.

Berniukas prisidėjo ją prie striukės, kur kybojo nutrūkęs siūlgalis. Taip, kitos sagos buvo lygiai tokios pačios.

- 3 ? Perskaitykite akinių istorijos pabaigą. Pabraukite daiktavardžius, kuriais pavadinami žmonės. Gal žinote, kuris daiktavardis neturi daugiskaitos?

Vytautas Kandrotas

Kitą rytą prie močiutės durų sustojo didelis senas visureigis. Tai kaimynas, kuris vežė į miestą parduoti pieną. Jis paėmė į voką it kokį laišką supakuotus sužalotus Tomo akinius. O po pietų tas pats automobilis vėl supypsėjo už tvoros, ir iš voko išniro dvi sveikos akinių akys.

- 4 Perskaitykite, kaip baigėsi istorija apie čiaupą. Pabraukite daiktavardžius.

Kęstutis Kasparavičius

– Manau, kad reikia iškviesti santechniką, – pasakė mama.

Po valandėlės atskubėjo santechnikas su veržlių raktais ir kitais baisiais įrankiais. Čiaupą pagydė ir jis vėl buvo linksmas, o jo akys žvelgė dėkingai: raudona į mamą, mėlyna į sesutę.

- 5 O dabar palyginkite savo ir rašytojų istorijų pabaigas. Ar jos panašios? O gal visai kitokios? Kurios jums įdomesnės?

ĪDOMU!

Lietuvių kalboje žodžio ***durys*** vartojama tik daugiskaita. Yra ir daugiau žodžių, kurie neturi vienaskaitos: *akiniai, žirkklės, marškiniai, kelnės, miltai ir kt.*

ĪDOMU!

Lietuvių kalboje žodžio ***pienas*** vartojama tik vienaskaita. Yra ir daugiau žodžių, kurie neturi daugiskaitos: *sviestas, kava, cukrus ir kt.*

1

Kai matai įdomų daiktą, tu tikriausiai klausai apie jį. Žinok, klausimų gali būti labai daug. Perskaityk, ko paprastai vaikai klausia. Pabrauk tau naujus klausimus.

<p>Kas jis? Kas tas daiktas? Iš kur jis atsirado? Kam jis reikalingas? Ką su juo daro? Kas jį pagamino? Iš kur jį atvežė? Kas tam daiktui galėjo nutikti? Kodėl jis taip vertinamas ir saugomas? Kaip tau jis patinka?</p>	<p>Pav. Puodelis, ant kurio nupieštas Eifelio bokštas.</p>	<p>Kada gavai šį daiktą? Gal jį pats nusipirkai? Gal radai? Jeigu taip, kur? Gal gavai dovanų? Kas jį padovanojo? Kur jį laikai? Ką su juo darai? Kodėl jis tau brangus? Ką jis tau primena? Kas su tuo daiktu kartą atsitiko? Kaip dabar jį saugai?</p>
--	---	--

2

Nupiešk daiktą, kurio istoriją nori papasakoti. Jeigu nori ir moki, gali jį nufotografuoti ir nuotrauką čia įklijuoti.

3

? Pasinaudodamas tau tinkančiais pirmo pratimo klausimais, parašyk nupiešto daikto istoriją. Sugalvok pavadinimą.

Pav. Tuščias lapas mokinio piešiniui.

I T E S T A S – baigus I vadovėlio skyrių „JAU MOKAME! JAU GALIME!“

1. Nežiūrėdamas į vadovėlį parašyk tau labiausiai patikusio kūrinio autorių, pavadinimą ir temą.

Už autorių – 1 balas,
už pavadinimą – 1 balas,
už temą – 2 balai.

2. Parašyk tris naujus žodžius, kuriuos išmokai skaitydamas šio skyriaus kūrinį.

Už kiekvieną
žodį – 1 balas.

3. 🦉 Perskaityk. Balses nuspalvink raudonai, priebalses mėlynai, dvibalsių raides – žaliai.

Liutauras Degėsys

Baigės pasaka prieš miegą,
Greit visi išeis, išskris...

Už kiekvieną
teisingai
pažymėtą
raidę – 1
balas.

4. 🦉 Perskaityk. Ilguosius balsius žyminčias raides nuspalvink tamsia spalva, trumpuosius – šviesia.

Janina Degutytė

Debesėli, debesy,
Ar tu meškinas esi?

Už kiekvieną
teisingai
pažymėtą
raidę – 1
balas.

5. 🦉 Nuspalvink priebalsių minkštumo ženklą *i*.

Lietuvių tautosaka. T.5. P.332, 356.

Moki žodį – žinai kelią. Verkia duona tinginio valgoma.

Už kiekvieną
teisingai pažymė-
tą minkštumo
ženklą – 1 balas.

6. Perskaityk. Daiktų pavadinimus pabrauk viena linija, veiksmy – dviem.

Pagal Violetą Palčinskaitę

Tėvelio cirke atsirado visiškai naujas drambliukas! Bambliukas – taip jį pavadino mūsų tėtis. Jį atgabeno iš Afrikos, nors gyvulių prižiūrėtojas sakė, kad iš Indijos. Bambliukas nuo ankstyvo ryto bambėdavo: „Nesuprantu, kuo jūs čia kvėpuojate, – jis įtraukė į plaučius cirko arenos kvapo. – Mano tėvynėje oras toks tyras...“

Už kiekvieną
teisingai
pabrauktą žodį
– 1 balas.

7. Įrašyk praleistas raides.

Vakar buvau zoologijos sod__ . Ten gyvena daug gyvūn__ . Mačiau vieną žiraf__, daug liūt__ ir tigr__ . Baseine žaidž__ ruoniai. Po medžius laipioj__ beždžionės. Dramblinė praus__ vaik__ – maž__ drambliuk__ .

Už kiekvieną
teisingai
įrašytą raidę
– 1 balas.

Iš viso galėjai surunkti 90 balų.
Surinkai ____ balus (ų).

II T E S T A S – baigus II vadovėlio skyrių „PAPRASTI IR STEBUKLINGI DAIKTAI“

1. Sujunk autoriaus pavardę su jo kūriniu.

Rimantas Černiauskas	Vežimėlis	Kap kap kap	Janina Degutytė
Violeta Palčinskaitė	Maumo namuose	Bitė	Gintarė Adomaitytė
Renata Šerelytė	Debesėlis Ardas	Ginčas	Jonas Liniauskas

Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 balas

2. Parašykite, iš kokių kūrinių šios ištraukos ir kas jų autoriai.

„Debesėlius čiupinėja vėjas, todėl jie tokie ir garbanoti.“

„O juk jų išvaizda buvo visai normali: galvos – kiaušinio formos, veidai – žali...“

Už kiekvieną teisingą atsakymą – 2 balai

3. Perskaityk tekstą. Atsakyk į klausimus – pažymėk teisingus atsakymus.

Pagal Nijolę Kepeniene

LANGAS

Seniau jokių langų nebuvo. Dar seniau nebuvo nė namų. Pirmiausia atsirado urvai. Milžinai juos sukūrė. Kalvose išrausė tunelius, pasidarė angas šviesai. Džiaugėsi milžinai savo urvuose dienos šviesa. Bet neilgai. Visokie smalsūs drakonai ėmė kaišioti galvas, ugnimi spjaudytis.

Prisiminė žiemą ant ežero ledo. Žuvys po ledu rodė liežuvius, o pagauti negalėjo. Kai tik žiema atėjo, išsiplovė milžinai po ledo gabalą iš ežero ir į angas įstatė. Saulės šviesa urve įspindo vaivorykšte.

Ž
urvas – patalpa po žeme;
anga – skylė

Kas pirmiausia atsirado?

namai langai urvai

Kas sukūrė urvus?

žmonės milžinai drakonai

Kas trukdė milžinams gyventi?

žvėrys drakonai žmonės

Kas padėjo milžinams sugalvoti, kaip pasidaryti langus?

žmonės žuvys žvėrys

Iš ko milžinai pasigamino langus?

iš stiklo iš ledo iš plastmasės

Už kiekvieną teisingą atsakymą – 3 balai

4. Nurašyk iš teksto 5 vienaskaitos daiktavardžius.

5. Nurašyk iš teksto 5 daugiskaitos daiktavardžius

Už kiekvieną daiktavardį – 3 balai

Įsivertiname, ko išmokome

Iš viso galėjai surinkti 55 balus.
Surinkai ____ balus (ų).

IV. MIELIAUSI IR BRANGIAUSI ŽMONĖS

44–45 1. Tėtis, mama, sūnus, dukra...

1

 Perskaitykite tekstą. Sugalvokite jo pavadinimą. Atsakykite į klausimus.

Pagal Gintarę Adomaitytę

Ryčiui jau šešeri. Tėtis nutarė, kad laikas sūnui išmokti plaukti. Šiandieną Rytis gaus pirmąją pamoką. Tėtis Arūnas gimė prie jūros. Ir augo prie jūros. Sūnus Rytis jūros nematė. Jo jūra – ežeras. Šiandien vanduo ramus, nė bangelės. Jiedu – sūnus ir tėvas – brenda smėlėtu dugnu. Vanduo apsemia Ryčio pėdas, kelius.

Kur gimė Ryčio tėtis Arūnas? _____

Kaip manote, kur gimė Rytis? _____

Kur Rytis mokysis plaukti? _____

2

 Perskaitykite tekstą. Sugalvokite jo pavadinimą. Atsakykite į klausimus.

Vakarė prabus, kai už kalvų sudundės pirmasis traukinys. Tas traukinys, kuris rytoj ir mamą, ir dukrą išveš į Vilnių – pas senelį Rimvydą. Vakarės mama Vaiva gimė Vilniuje. Ir augo Vilniuje. Vakarė mėgsta rytais ilgiau pamiegoti.

Po namus sklaidosi gardžiausi kvapai. Vakarė skuba pas mamą. Vakarę kamuoja galybė klausimų. Ar ilgai reikės važiuoti iki Vilniaus? Ar pasitiks jas stotyje senelis Rimvydas? Ar mama atsimena kelią iki senelio namų? Juk taip seniai besilankė Vilniuje. Ką vežti seneliui lauktuvių?

Kur gimė Vakarės mama Vaiva? _____

Pas ką važiuos Vakarė ir jos mama? _____

Kas kamuoja Vakarę? _____

3

 Iš pirmo ir antro pratimų tekstų išrašykite daiktavardžius, kurie pavadina (įvardija) vyrus, ir tuos, kurie pavadina moteris.

Vyrai	Moterys

4

Kaip manote, kurie tekste minimi vardai yra vyrų, o kurie moterų? Suskirstykite juos.

Pagal Kazį Kuzavinį ir Bronį Savukyną

Visi turime vardus. Jais kreipiamės į artimus žmones. Vardų turime gana daug, daugiau nei 3000. Jų esame turtingesni už visas kaimynines tautas. Vieni vardai yra kilę iš paprastų lietuviškų žodžių, kiti – paimti iš vietovių pavadinimų, tretį pasiskolinti iš kitų tautų, dar kiti – žmonių sugalvoti...

Audrius, Adelė, Agnė, Vytautas, Aidas, Almantas, Edita, Dorotėja, Einartas, Helga, Gustas, Ieva, Ignas, Izolda, Jogilė, Jonas, Laimis, Gražina, Jūratė, Rasa, Jurgita, Jurgis, Kajus, Paulė, Paulius, Vakarė, Tadas, Saulius, Saulė, Vytautė, Gediminas, Ūla, Nemunas.

Vyriškieji vardai	Moteriškieji vardai

PRISIMINKITE!
Žmonių vardai, pavardės visada rašomi didžiąja raide:
Vaiva, **R**ytis;
Adomaitytė,
Kasparavičius

5

Ar žinote, kad lietuvių kalboje yra labai gražių žodžių šeimos nariams pavadinti? Perskaitykite. Į žodžių grandines nurašykite po tris jums gražiausius.

Motina, mama, motulė, mamytė, motinėlė, motutė, mamutė, motušė, mamelė;
Tėvas, tėtė, tėtis, tėvelis, tėvužėlis, tėtušis, tėtukas;
Duktė, dukra, dukrelė, dukrytė, dukrytėlė, dukružė, dukružėlė;
Sūnus, sūnelis, sūnaitėlis;
Sesuo, sesė, seselė, sesytė, sesutė, sesutėlė, seserėlė;
Brolis, brolelis, broliukas, brolužėlis, brolužis.

6

Parašykite, kaip jūs šeimoje vadinatė mama, tėtį, jeigu turite, – seserį, brolių.

46–47 2. Daiktavardžio giminės

1

Iš 32 puslapio trečio pratimo nurašykite keturis vyriškosios ir keturis moteriškosios giminės daiktavardžius.

Vyr. g. _____

Mot. g. _____

2

Perskaitykite. Kuriais daiktavardžiais pavadinami kiškio šeimos nariai? Parašykite jų giminę.

Pagal Jurgą Baltrukonytę

mot. g.

Prie upės medinėje trobelėje gyveno Kiškienė, ūsuotas Kiškis ir trys broliai Kiškiukai. Turėjo morkų lysvę, kopūstų lauką ir pilną pievą dobių.

Tik staiga – šast naujiena! Greitai šeimoje atsiras dar vienas Kiškiukas.

O gal Kiškiukė. Kas žino. Po kelių dienų Kiškienė su ryšulėliu grįžo namo.

Įsižiūrėkite!

Vyriškoji

giminė –

vyr. g.

Moteriškoji

giminė –

mot. g.

– Tai mergytė, – paskelbė ji namiškiams.

3

Kurie daiktavardžiai yra vyriškosios, o kurie moteriškosios giminės? Suskirstykite.

Vyriškoji
giminė
(tas)

Jonas	Vilnė	miestas
tigras	akmuo	debesis
tigrė	višta	žolė
kėdė	ežys	širdis
ančiukas	žąsis	koja
medus	ežienė	akis
gaidys	karvė	kaimas
pušis	jautis	pati
ąžuolas	antis	liemuo

Moteriškoji
giminė
(ta)

Įsižiūrėkite!

Vyriškosios giminės daiktavardžiai turi galūnes: **-as, -is, -ys, -us, -uo**

Įsižiūrėkite!

Moteriškosios giminės daiktavardžiai turi galūnes: **-a, -i, -ė, -is**

Įsižiūrėk į paveikslą (gali jį ir nuspalvinti). Ar žinai, kaip vadinasi nupiešti gyvūnai?

1

Pav. Ūkininko kiemas (nupiešti kuo daugiau objektų, galima rinktis kaip paprasčiau, svarbu, kad vaikai atpažintų): pro tvarto duris žiūri karvė ir veršiukas, kumelė ir kumeliukas, prie tvarto – kiaulė su paršiukais, vaikšto višta su viščiukais, antis su ančiukais, ant tvoros gieda gaidys, prie būdos (arba būdoje) kalytė su šuniukais, ant sienos po stogu matyti kregždės lizdas, prie jo kregždė, kyšo kregždžiuko galvytė, ant stogo gandro lizdas su gandrais.

Vyriškosios giminės daiktavardžiai	Moteriškosios giminės daiktavardžiai
<i>Veršiukas,</i>	<i>Karvė,</i>

2

Perskaityk ištrauką iš Martyno Vainilaičio poemos „Margaspalvė uodega“. Apie ką ji? Vyriškosios giminės daiktavardžius nuspalvink mėlynai, moteriškosios – raudonai.

Kupini didžiulio ryžto
Nusivijo per laukus
Kiškiai lūšis ir vilkus,
Nusivijo lapę Rudeę,
Visą pulką lapinų,

Netgi porą katinų
Į kelionmaišį įgrūdeę,
Švyst per sieną kaip kaltus.
Šilo kiaunes, mangutus,
Barsukus ir tuos išvarė...

**Ž lūšis, kiaunė,
mangutas –
plėšrūs žvėrys**

1 Perskaitykite. Kaip jums patinka Gvidas? Nuspalvinkite vyriškosios giminės daiktavardžius.

Pagal Gają Guna Eklę

Kad būčiau didelis...

Gvidas laimingas atsikėlė, nusiprausė ir įšuoliavo į virtuvę. Iš ten jau sklido blynelių su vyšnių uogiene kvapai.

– Suvalgysiu dešimt blynų! – pasigyrė Gvidas tėčiui, stovinčiam prie viryklės.

– Dešimt? Tikrai netilps, – juokėsi tėtis.

– Taip, dešimt, kad užaugčiau didelis ir stiprus!

– O kodėl tu nori būti didelis ir stiprus?

– Kad būčiau didelis ir stiprus, na kaip tas iš plakato... Valančiūnas! Kad galėčiau broliuką panešioti, kol dar bus mažas, o kai jis paaugs, kad apginčiau nuo mušeikų.

2 Nurašykite pabrauktą pirmo pratimo sakinį, žodį *broliuką* pakeisdami žodžiu *sesutė*. Kaip pasikeis kiti žodžiai?

3 Iš lapelio įrašykite tinkamus ir jums patinkančius žodžius.

MŪSŲ ŠEIMA

Mūsų šeimą sudaro šeši _____: mano
_____ Valentinas, _____ Julija,
_____ Kamilė, _____ Tomas,
_____ Rita ir aš – Viktorija.

Mūsų tėtis yra _____, o mama _____.
Brolis yra _____, o sesutė _____.

Močiutė jau nedirba, ji _____. O aš esu _____.

Mūsų _____ labai draugiška. Mes mylime vieni kitus.

tėtis, tėvelis
žmonės, nariai, šeima
mama, mamytė
sesuo, sesutė
brolis, broliukas
senelė, močiutė
gydytojas, gydytoja
mokytojas, mokytoja
mokinys, mokinė
studentas, studentė
pensininkas, pensininkė

4 Palenktyniaukite, kas greičiau įmims mįsles.

Mano tėvo sūnus, bet man ne brolis.

Mano motinos dukra, bet man ne sesuo.

- 5 Perskaitykite, kaip brolis šukavo sesutę. Koks, jūsų manymu, jis yra? Nuspalvinkite moteriškosios giminės daiktavardžius.

Ona Jautakė

SESUTĖS KASOS

– Kleopai, aš nespėju, – atsisuka nuo viryklės mama. –
Būk geras, supink sesei kasas.

Vos prisiliečiu šukomis, Gilė praplyšta:

– Mama, jis peša!

Sutečiau jai plaukus aliejumi ir prilaikau prie šaknų šukuodamas. Gilei tiesiog nepatinka, kad kasas pina ne mama... Jos garbanos iš tiesų tokios tankios ir labai veliasi. Vienas vargas. Plaukai turbūt sveria daugiau už visą Gilę: iki pat užpakaliuko drykso stora kasa. O apie ausis raitosi sruogelės.

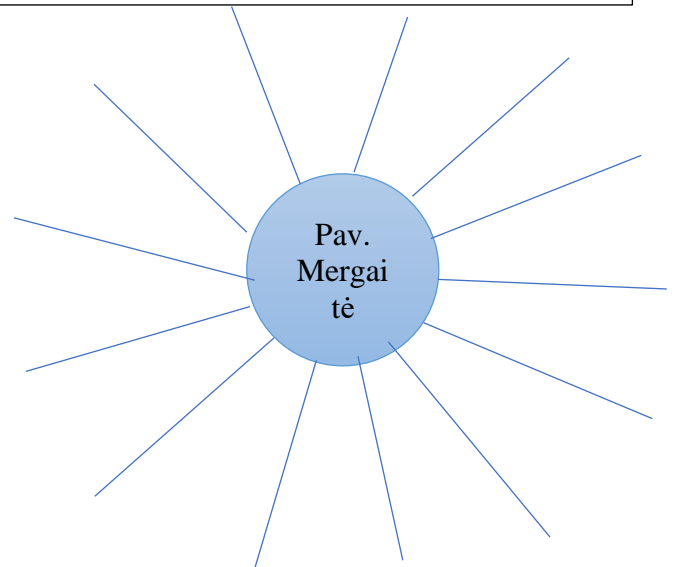
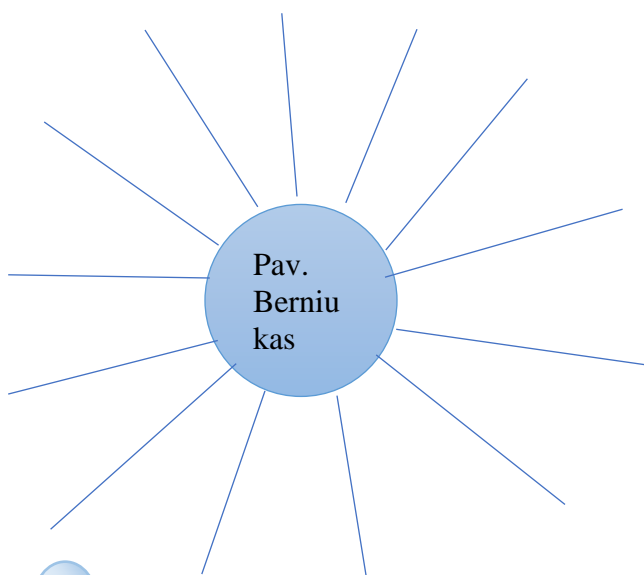
Ž **Kleopas** –
berniuko vardas
Gilė – čia
mergaitės vardas
dryksoti – karoti,
kabėti

Pav. Graži garbanotų
plaukų kasa.

- 6 Papasakokite, kokius įsivaizduojate Kleopo sesutės Gilės plaukus.

- 7 Kurie žodžiai tinka broliui, o kurie seseriai apibūdinti? Surašykite ant spindulių.

Didelis, mažas, protinga, aukšta, stiprus, gera, šviesiaplaukė, tamsiaplaukis, garbanotas, garbanota, jautri, darbštus, protingas, didelė, aukštas, maža, geras, darbšti, sportiškas, sportiška, greita, linksmas, greitas, tyli, tylus, linksma

- 8 Jeigu turite broliuką ar sesutę, papasakokite klasės draugams apie juos.

50–51 4. Geriausia močiutė, geriausias senelis...

- 1 Prisiminkite vadovėlyje skaitytą rašytojos Nijolės Kepenienės kūrinį „Vaivorykstinė antis“. Išižiūrėkite į paveikslėlius ir sužymėkite jų teisingą eilę.

Pav. Mergaitė siekia aukštai lentynoje padėtos lėkštės, ant kurios matyti nupiešta antis.

1

Pav. Mergaitė teptuku dažo ant lėkštės tuginčią antį

Pav. Močiutė ir mergaitė lipdo naują lėkštę: močiutė lėkštę, mergaitė – antytę.

Pav. Sudužusi į šukes lėkštė.

- 2 Nežiūrėdami į vadovėlį papildykite sakinius – įrašykite trūkstamus žodžius.

Mergaitė _____ labai norėjo pasiekti _____.

Lėkštė buvo labai _____. Jos dugne buvo nupiešta _____

_____. Močiutė _____ tą lėkštę labai brangino.

_____ nukrito ir sudužo. Tada _____ ir _____

nulipdė naują _____. Net _____ nulipdė ir patupdė

_____ vidury. _____ ją nudažė vaivorykštės _____.

- 3 Išivaizduokite save Pupytes vietoje ir papasakokite nuotyki su lėkšte (užduotis mergaitėms).

4

Prisiminkite vadovėlyje skaitytą rašytojo Viktoro Miliūno pasakojimą „Ešeriukai“. Išižiūrėkite į paveikslėlius ir sužymėkite jų teisingą eilę.

Pav. Du berniukai į šulinį iš kibiro pila vandenį su ešeriukais.

1

Pav. Senelis traukia iš šulinio kibirą su vandeniu.

Pav. Du berniukai laisto agurkus.

Pav. Prie senelio – berniukas. Jis sako

Mes žuvų į šulinį prileidom!

5

Nežiūrėdami į vadovėlį papildykite sakinius – įrašykite trūkstamus žodžius.

_____ ir _____ į šulinį prileido _____.

Norėjo pažiūrėti, kaip _____ plaukioja. Kas dabar bus? Evaldukas

nedrąsiai eina pas _____ ir prisipažįsta, ką padaręs. _____

nebara _____. Jis eina prie _____ ir semia _____.

Tačiau _____ neištraukia. Bet palaisto _____.

Paskui agurkus laisto _____ ir _____.

6

Įsivaizduokite save Evalduko vietoje ir papasakokite nuotyki su žuvimis (užduotis berniukams).

Pasirink vieną iš šių temų arba sugalvok savo temą ir parašyk rašinėlį.

„Mano senelė“, „Močiutė – mano draugė“, „Pati geriausia močiutė“,
„Mano senelis“, „Mano senelis – geriausias“, „Kaip pasiilgau senelio!“

Mokomės pasakoti pagal paveikslėlius ir skaitytą kūrinį, vartoti daiktavardžius

52–53 5. Mūsų proseneliai, proproseneliai...

- 1 Perskaitykite tekstą. Pasakykite, koks jums šis pasakojimas: liūdnas, juokingas, linksmas ar dar kitoks. Kaip manote, kokį vardą pasirinko berniukas Kalafioras? Parašykite lapelyje.

Pagal Tomą Dirgėlą

Berniukas ant visų pyko už tai, kad tėvai jam davė Kalafioro vardą. Jis jo labai gėdijosi. Vieną vakarą savo tėvams Burokui ir Bulvei tarė:

– Aš suprantu, kad mūsų giminėje tokia jau vardų tradicija. Kad mano senelis buvo daržovių augintojas, kad jo tėtis irgi augino daržoves, kaip ir jo tėtis, senelis, prosenelis ir proprosenelis... Bet gal aš galėčiau turėti vardą, kuris man patiktų? Ką manote?

– Gerai, – tėvai iš karto sutiko.

Ir dar tą pačią dieną Kalafioras VARDŲ KEITIMO BIURE pasikeitė vardą į tokį, kokio pats norėjo –

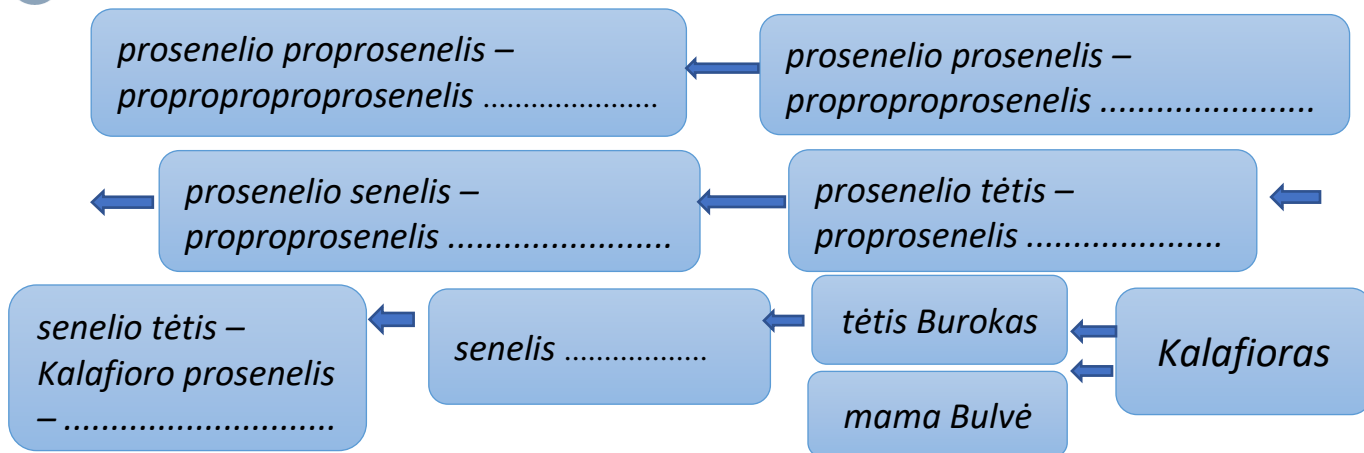
- 2 Pirmo pratimo tekste raskite daiktavardžius, kurie pavadina žmones. Vyrishkosios giminės daiktavardžius nuspalvinkite mėlynai, moteriškosios giminės daiktavardžius – raudonai.

- 3 Iš pirmo pratimo teksto išrinkite 5 vienaskaitos ir 5 daugiskaitos daiktavardžius.

Vns. _____

Dgs. _____

- 4 ? Pasitarkite ir visi kartu baikite sudaryti berniuko Kalafioro giminės grandinę – sugalvokite vardus, kurie tiktų šiai daržovių augintojų giminei.

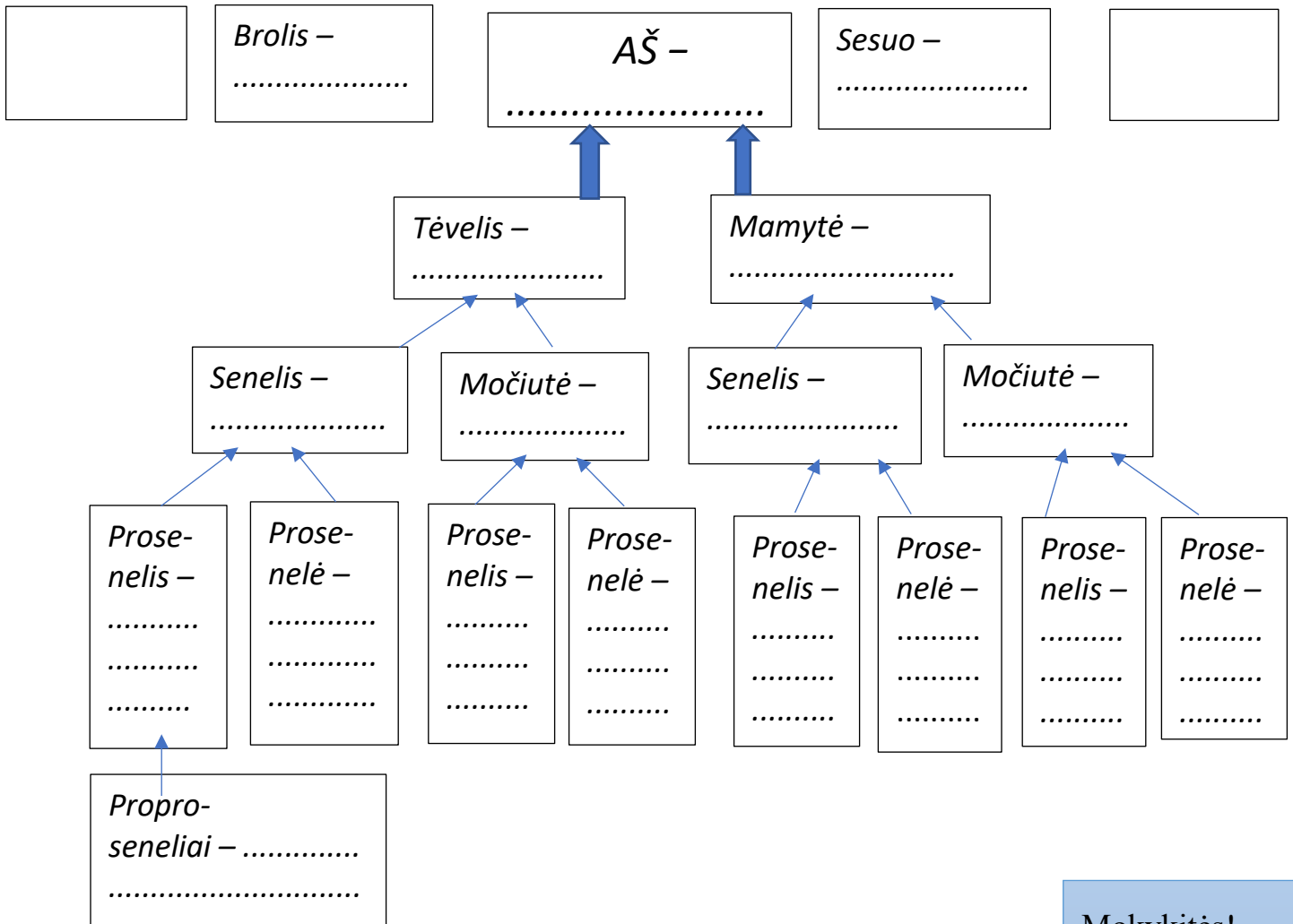

Pasitardamas, pasitardama su tėveliais, seneliais, užpildyk savo šeimos genealoginį medį:

1 pirmiausia parašyk savo vardą, paskui tėvelio ir mamytės vardus, visų senelių vardus ir toliau, kiek sužinosi prosenelių vardų... O gal ir proprosenelių žinai? Jeigu turi, neužmiršk brolių ir sesučių.

Dailininkui: gal galima nupiešti medį su atitinkamomis šakomis ir dideliais lapais, o juose – įrašai.

2 Paklauskite savo tėvelių, senelių, iš kokių šalių yra kilę jūsų giminės žmonės. Parašykite.

Mano giminių yra kilusių iš _____

Mokomės sudaryti šeimos genealoginį medį, rašyti vardus, pavadinimus

Mokykitės!
Žemynų, šalių
(valstybių)
pavadinimai
rašomi didžiąja
raide: **E**uropa,
Latvija, **E**stija.

VI. IR MEDIS, IR PAUKŠTIS, IR ŽVÈRELIS...

62–63 1. „Kas ten šlama?“

1

 Perskaitykite tekstą. Kas jame tikra, o kas pramanyta? Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?**

Pagal Vytautą Tamulaitį

MIŠKAS SENOVÈJE

Senovėje miškas buvo ne toks kaip dabar. Augo medžiai, žmogaus rankos nepaliesi. Gaudė šimtametės pušys. Žydėjo liepos, jose dūzgė bitės. Bėgiojo žvėrys, pikto žmogaus ginklų nematę. Voverės su piemenukais riešutus į obuolių sėklas mainydavo. Vilkai ateidavo pas ūkininkus avių pirkti.

2

 Nurašykite pirmo pratimo pabrauktus daiktavardžius, parašykite jų skaičių ir giminę.

Miškas – vns., vyr. g.; _____

Mokykitės!
tas vasaris,
akmuo, dėdė;
ta pušis, sesuo,
ugnis

3

 Mūsų proseneliai tikėjo, kad mišką saugo Miškinis. Perskaitykite, kaip jį įsivaizdavo. Į žodyno lapelį nurašykite jums nežinomus žodžius, išsiaiškinkite, ką jie reiškia.

Eduardas Mieželaitis

MIŠKINIS

Ir išvydo Ugnė senį
visą margą – tarsi genį.
Samanoti jo plaukai,
ūsai samanoti,
žvilga lyg pušies sakai
nosis ilgakotė.
Samanota jo barzda.
Rankoje stambi lazda.

* * *

Jam priklauso šie miškai,
Paukščiai, briedžiai ir šeškai,
Visos stirnos, bebrai, kiaunės,
Voverės ir upės sraunios,
Versmės, raistai, ežerai,
Žuvys, kiškiai ir gandrai,
Skruzdės, varlės ir gyvatės...

Ž

- 4 Trečio pratimo tekste pabraukite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?** Nurašykite juos į lentelę.

Vyr. g. vns.	Vyr. g. dgs.	Mot. g. vns.	Mot. g. dgs.
<i>plaukas</i> ←	<i>plaukai</i>	<i>Ugnė</i>	<i>stirnos</i>

- 5 Kaip matote, tekste neradote vyriškosios giminės vienaskaitos daiktavardžių. Parašykite juos pirmoje lentelės skiltyje pagal pavyzdį: antros skilties daiktavardžių daugiskaitą pakeiskite į vienaskaitą.

- 6 Iš vadovėlio 63 puslapio parinkta keletas daiktavardžių. Įrašykite daugiskaitos daiktavardžių galūnes, **-iai** nuspalvinkite.

Ažuolas – ažuolai, ažuolėlis – ažuolėliai, sūnelis – sūnel___, kuolelis – kuolel___, berniukas – berniuk___, liemenėlis – liemenėl___, raištis – raišč___, raištelis – raištel___, vėjas – vėj___, kiškis – kišk___, medis – medž___.

Mokykitės!

vns. kas? bried**is**

sen**is**

gen**ys**

vaikas

dgs. kas? briedž**iai**

sen**iai**

gen**iai**

vaikai

- 7 Šiuose sakiniuose kalbama apie vieną daiktą. Pakeiskite sakinius taip, kad juose būtų kalbama apie daug daiktų.

Auga medis. – *Auga medžiai.* Žydi kaštonas. – _____

Skrenda paukštis. – _____ Tuksena genys. – _____

_____ Šlama lapas. – _____ Ežys neša lapą. – _____

_____ Kurmis rausia olą. – _____

- 1 Perskaitykite pasaką. Kaip manote, kodėl mūsų senoliai sukūrė tokią pasaką? Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?** Vienaskaitos daiktavardžius pabraukite viena linija, daugiskaitos – dviem.

Pagal lietuvių pasaką

UOSIS NEREGYS

Žmonės uosį vadina neregium užtat, kad jis vėliau už kitus medžius sprogstą, o anksčiau meta lapus. Pavasarį, kai visi medžiai sprogstą, uosis klausia: „Ar jau laikas sprogti?“. Medžiai atsako: „Dar anksti.“ Po kiek laiko uosis vėl klausia, o medžiai juokiasi: „Kvailas medis, jau mes seniai žali“. Tuomet uosis išsprogstą. Rudenį uosis klausia: „Ar jau laikas mesti lapus?“. „Mes jau seniai be lapų“, – atsako medžiai. Uosis tiki medžių šneka ir numeta lapus pirmiau kitų.

Ž sprogti –
skleisti pum-
purus, lapus
neregys – tas,
kas nemato

Pav. Uosio lapas

- 2 Parašykite šių daiktavardžių daugiskaitą. Nuspalvinkite galūnes, kurias rašydami galite suklysti (tariate **-ei**, bet reikia rašyti **-iai**).

Neregys – **neregiai**, tinginys – _____, melagis – _____,
uosis – _____, lapelis – _____, spyglys – _____,
pavasaris – _____, berželis – _____. medis – _____.

- 3 Pabraukite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?** Nuspalvinkite jų galūnėse **ia**.

Sode auga vyšnia. Mergaitės vardas Dalia. Sunki medžio dalia arba likimas. Vėjo galia didelė. Kelias veda prie jūros. Elnias – miško puošmena. Velnias pasakose dažnai būna kvailas.

- 4 Draugas draugui padiktuokite diktantą: vienas – vieną tekstą, kitas – kitą. Rašantysis sąsiuvinį užverčia. Paskui abu pasitikrina.

Vėjas užė. Medžiai lingavo. Berželiai linko ligi žemės. Tik ažuolai nelinko. Po ažuolais nuo audros slėpėsi kiškiai.

Sode auga obelys. Obuoliai jau prinoko. Juos kapoja geniai. Dalia priskynė obuolių. Mergaitės laukia seneliai.

Mokykitės!

Daiktavardžių, kurie atsako į klausimą **kas?**, galūnėje rašome **-ia**: **dalia**, **valia**, **elnias** (niekada **-e**, nors ir girdime!) Po **j** rašome **-a**: **vėjas**, **siuvėja**.

1

Ar atidžiai skaitei O. Jautakės pasaką „Klevo lapelis“? Kaip keitėsi Lapelio spalvos? Nuspalvink šiuos klevo lapus.

Pavasariį	Vasarą	Rudenį	Žiemą
Pav. Klevo lapo kontūrai.	Pav. Klevo lapo kontūrai.	Pav. Klevo lapo kontūrai.	Pav. Klevo lapo kontūrai.

2

Parašyk, kaip atrodė Klevo Lapelis visais metų laikais. Gali vartoti lapelyje surašytus žodžius.

Pavasarij Klevo lapelis _____

šviesiai žalias,
gležnas, linksmas
žalias, didelis,
raudonas,
pasakiškai gražus,
iš pradžių raudonas,
paskui sudžiūvęs,
nebegražus

3

Perskaityk tekstą. Kas jame tikra, o kas pramanyta? Rask daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?**

Gintarė Adomaitytė

Rytis moka pereiti upelę. Ištiesia rankas į šonus ir atsargiai, ramiai žengia rąstais. Nukristi nebaisu. Upelė srauni, bet skaidri. Perbristų. Rytis jau anapus. Mato tą pažadėtąjį akmenį, dar ir kaip mato. Akmens paviršius plokščias. Tikras stalas. Aplink Laumių stalą sukasi Lazdonė. Ji moja Ryčiui, drąsina. Stirna! Prie Laumių stalo atliuksi stirna! Atleikia didžiaakė gūbė. Kas gi mekena? Ar švelniavilnė ožka? Kas kukuoja? Gegutė? Lazdonė ima Rytį už rankos. Veda prie akmens. Dingsta. Kodėl ji nuolat dingsta? Ir kaip?

Ž Lazdonė – senovės lietuvių deivė, globojusi miškus
Laumė – fantastinė būtybė

Pav. Didelis, lygus lyg stalas akmuo.

Kaip atpažįstame daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kas?**

66–67 3. **Ko nėra, o ko yra?**

1

Susiskirstykite į grupes ir palenktyniaukite, kuri grupė sugalvos daugiau daiktavardžių, kurie pasako, ko yra Žemėje? Parašykite juos ant Žemės.

Pav. Žemės žemėlapiu kontūras, suspaustas ir paplatintas, kad tilptų visi žemynai. Nupiešti jų kontūrus.

Baobabų

Kengūrų

2

👂✍️ Gendručio Morkūno pasvarstymus, ko yra Žemėje, skaitėte vadovėlyje. Perskaitykite, ką jis mato miestų gatvėse. O jūs ar tai matote? Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **ko?**

Pagal Gendrutį Morkūną

Įdomiausias vietas miestuose yra gatvės. Jose galima pamatyti ne tik automobilių ir žmonių, iškabų ir suoliukų, gėlių ir šviesoforų. Gatvėse būna visko. Ten daug kartų mačiau nematomais smuikais grojančių žmonių, kalbančių medžių, šokančių šiukšlių dėžių. Esu matęs gėles uostančių šunų, svajojančių katinų, jūros kiaulyčių.

Įdomu!

Kokių (kieno)dėžių?

šiukšlių dėžių

Kokių kiaulyčių?

jūros kiaulyčių

3

✍️ Dabar kiekvienas pagalvokite ir parašykite, ko negali būti miestų gatvėse. Nuspalvinkite nosines raides.

Miesto gatvėse negali būti _____

4

Perskaitykite meduolių receptą. Pabrauktus daiktavardžius surašykite į lentelę.

MOČIUTĖS MEDUOLIAI

Pav. Meduoliai.

Meduoliams reikia:

1 stiklinės miltų,

1 kiaušinio,

3 šaukštų cukraus arba medaus.

3 šauktų atšaldyto tarkuoto sviesto,

2 arbatinių šaukštelių meduolių prieskonių arba maltų gvazdikėlių.

Dubenyje viską gerai suminkyti, atšaldyti. Po to iškočioti pusės colio storio blyną, su sausainių formelėmis išspausti figūras ir dėti į skardas. Kepti apie 250 F temperatūroje 10 minučių.

Vienaskaitos daiktavardžiai	Daugiskaitos daiktavardžiai
<i>močiutės</i>	<i>miltų</i>

Įdomu!

kokie?

meduolių prieskoniai

kieno?

močiutės receptai

Mokykitės!

Ko?

vns.

stalo

figūros

meduolio

močiutės

dgs.

stalų

figūrų

meduolių

močiučių

5

Kiekvienas savarankiškai raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **ko?** (**kieno?**). Paskui visi kartu pasitikrinkite.

Urtė Uliūnė

Kitą rytą ešeriukas Septintasis paklausė tėčio:

– Tėtuk, ar negalėtum man aprodyti viso tvenkinio?

– Gerai, sūnau, plaukiam.

Ak, kokių grožybių prisižiūrėjo Septintasis! Begaliniai tankių vandenžolių laukai, kalnai margaspalvių akmenukų, tuntai buožgalvių, aštriadantės lydekos... O kiek įdomiausių daiktų, daiktelių jie pamatė: skardinių, peilių, meškerių, maišų ir dar galybę viso kito... Mažajam karosiukui net galva ėmė sukstis.

Kaip atpažįstame daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **ko?** (**kieno?**)

47

68–69 4. Kam katinui uodega?

- 1 ✎ Perskaitykite. Ką jums primena šie eilėraščio posmai? Nuspalvinkite klausimo žodį **kam?** ir daiktavardžius, kurie į jį atsako.

Marius Marcinkevičius

KAM?

Kam tas dalgis – Šienui pjauti?	Kam tos bitės – Medui nešti?
Kam tos rankos – Morkoms rauti?	Kam tos vištos – Plunksnoms pešti?
Kam tas šnipas – Žemei knisti?	Kam tos katės – Pelę vyti?
Kam tas kirvis – Medžiams risti?	Kam tas debesėlis – Lyti?

Ž šnipas –
kiaulės snukis,
knyslė
risti – čia kirsti

Mokykitės!

kas?	kam?
žemė	žemei
bitė	bitei
pušis	pušiai
medis	medžiams
kirvis	kirviam

- 2 🗣️ Išmokite gražiai, aiškiai skaityti eilėrašį „Kam?“, o jeigu patiko – atmintinai. Įsiklausykite, kaip jis skamba. Pažaiskite posmais: vieni skaitykite pirmą eilutę, kiti – antrą ir t. t.

- 3 ? ✎ Parašykite pagal pavyzdį. Sugalvokite ir pasakykite su šiais daiktavardžiais po sakinį.

Kas?		Kam?		Kas?		Kam?	
↓	vns.	↓	dgs.	↓	vns.	↓	dgs.
miškas	miškui	miškams		kiškis	kiškiui	kiškiam	
vilkas	_____	_____		genys	_____	_____	

Kas?		Kam?		Kas?		Kam?	
↓	vns.	↓	dgs.	↓	vns.	↓	dgs.
varlė	varlei	varlėms		žąsis	žąsiai	žąsims	
gėlė	_____	_____		širdis	_____	_____	

- 4 🗣️ ✎ Įrašykite praleistas raides ir žodžiu paaiškinkite, kodėl taip reikia rašyti. Aptarkite patarles.

Katei – džiaugsmas, pel__ – verksmas. Taupyk burną koš__ valgyti. Lenkis žiliems senel___. Gera kiaul__ – nei burną prausti, nei lovą kloti. Tinka kaip karv__ balnas. Visiems paukšč__ – dangus brangus. Visiems tingin__ visi metai blogi.

Pavyzdys: kam? – katei, reikia rašyti galūnę -ei, nes kas? – katė – galūnę -ė.

1

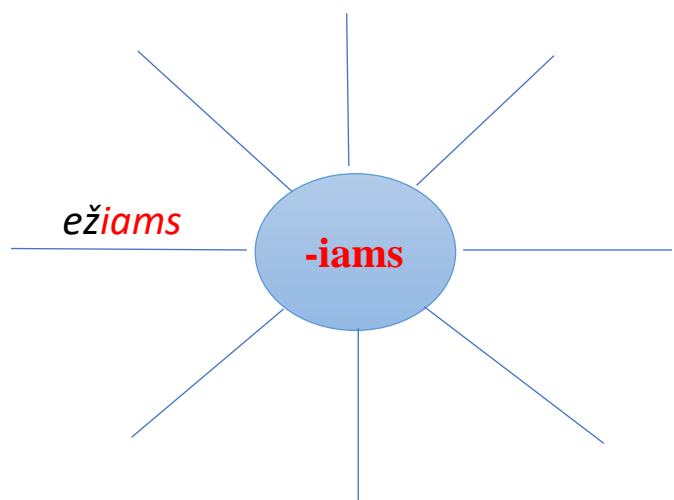
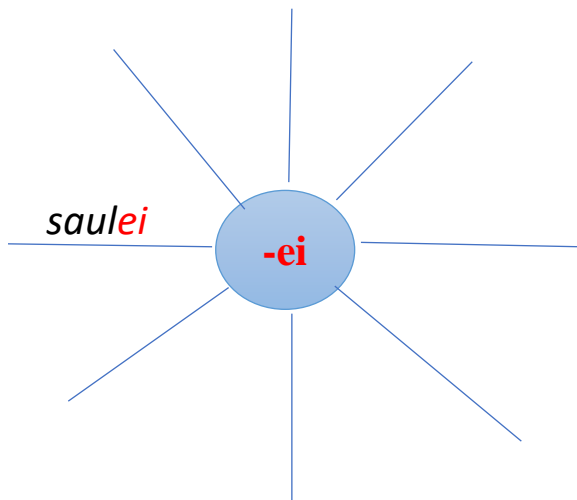
Perskaityk. Sugalvok teksto pavadinimą. Pasitikrink, ar rasi daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kam?**, – jų yra vienuolika (11).

Rytas. Sauliui dar anksti keltis. Bet jis šoka iš lovos ir bėga į kiemą. Nuneša šuniukui Rudžiui ėsti. Įpila pieno katei Murkei. Paberia grūdų vištoms. Tada skuba į pievą. Papeša doobilų veršiukui ir kumeliukui. Ir dar nuskina du didelius obuolius ir neša močiutei. Ji dėkoja berniukui ir liepia vieną obuolį nunešti seneliui.

2

Parašyk tiek pavyzdžių, kiek saulutės turi spindulių. Galūnes nuspalvink.

Kam?

3

Perskaityk sakinius. Kurie žodžiai pavartoti netaisyklingai? Perrašyk sakinius, kad jie būtų taisyklingi.

Jonas priskynė mamytė gėlės. Dovilė patiko maudytis baseinas. Tėtis nupirko Eglė riedučiai. Martynas padėjo senelė atsisėsti. Vilė pabėrė paukšteliai trupiniai.

70–71 5. **Ką** girdžiu, **ką** turiu... ?

1 Perskaitykite eilėrašį. Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **ką?** Nuspalvinkite nosines raides.

Sigitas Poškus

DIDELIS DARBAS

girdėti pievą
girdėti mišką
girdėti ežerą
jis labai tviska

girdėti brolių
girdėti sesę
tėvus girdėti
kaipgi be jų

girdėti kelią
girdėti miestą
girdėti upę
miestu prabėgančią

o viską girdėti
ausin įsidėti
didelis didelis darbas!

Prisiminkite!

Ką?

mišk ą	piev ą
broli į	vasar ą
sūn ų	mokykl ą

Mokykitės!

Kas?	Ką?
up ė	up ę
ses ė	ses ę
kelias	kelia į

2 Perskaitykite. Pabrauktiems daiktavardžiams parašykite klausimus, į kuriuos jie atsako.

Ramunė Savickytė

Iš ko?

Labai smagu lipdyti iš molio. Nulipdžiau linksmą, juokingą žmogeliuką. Susukau rutuliuką, išpaudžiau akytes, prilipdžiau kūnelį, padariau šypsenele... Mokytoja patarė jam prilipdyti sparnelius, išėjo angeliukas.

3 Įrašykite praleistus žodžius juos pakeisdami taip, kad tiktų sakiniui.

<p><i>Mes sumanėme išlieti _____.</i> <i>Berniukai nukasė _____.</i> <i>Mergaitės</i> <i>nušlavė _____.</i> <i>Paskui atitempėme</i> <i>vandens _____ ir liejome _____.</i> <i>Vanduo greitai sušalo į _____.</i> <i>Valio!</i> <i>Turime _____.</i> <i>Reikia tik _____.</i></p>	<p>čiuožykla sniegas aikštė žarna vanduo ledas čiuožykla pačiūžos</p>
--	---

4 ? Pasitardami parašykite, į kokius klausimus atsako pabraukti daiktavardžiai su jiems priklausančiais žodžiais.

kur?

apie ką?

Vaikai išbėgo į kiemą. Į miestą atvažiavo cirkas. Skaičiau knygą apie kosmosą.
pas ką?

Visi svajojame apie ateitį. Kačiukai nubėgo pas katę. Po pietų eisiu pas draugą. Į upę nuleido laivą. Aš niekada nebėgu per kelią. Pas sesę atėjo draugė. Žinau sakmę apie mėnulį. Žemė skrieja aplink Saulę.

5 Su šiais žodžių junginiais sugalvokite po sakinį. Nosines raides nuspalvinkite.

Į mišką, per kiemą, alink namą, pas kaimyną, apie draugą, į kalnus, į svečius, pas draugus.

Mokykitės!

Ką?

upę **į** upę – **kur?** (į ką?)
sesę **pas** sesę – **pas** ką?
kelią **per** kelią – **per** ką?
mėnulį **apie** mėnulį – **apie** ką?
saulę **aplink** saulę – **aplink** ką?

6 Pabraukite daiktavardžius. Nuspalvinkite nosines raides.

Vasarą ilsėjomės prie jūros. Rudenį dienos vis trumpėja. Žiemą einu į čiuožyklą. Pavasarį žydi tulpės.

Anksti rytą einame į mokyklą. Į kiną einu dieną. Kiekvieną vakarą groja muzika. Pelėda skraido naktį.

7 Kiekvienas savarankiškai įrašykite praleistas raides. Paskui visi kartu pasitikrinkite.

Šeštadien___ėjome į žyg___. Kūrėme lauž___. Virėme arbat___. Paskui visą vakar___šokome aplink lauž___ir dainavome. Nakt___miegojome palapinės___. Kėlėmės anksti ryt___. Valgėme koš___. Tada kėlėmės per up___ir aplankėme park___. Į vakar___grįžome namo.

Įsiziūrėkite!

Kada?

pavasari___rytą
vasarą___dieną
rudeni___vakarą
žiema___naktį
sekmadieni___
pirmadieni___
...

72–73 6. Kuo galima būti ?

- 1 Perskaitykite ištrauką apie Tomą, kuris norėjo būti sekliu. Kas joje kalbasi? Apie ką? Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kuo?**

Pagal Rebeką Uną

– Tomai!

Mane šaukia Urtė. Ji nuolat kramto cukrumi apvoliotus geltonus arba žalius žirniukus, todėl į ją žiūrint darosi bloga.

– Tau suges dantys, – sakau jai griežtai. – O gal jau sugedo.
– Tu būsi dantistas? – klausia Urtė.

Nežinau, ar aš būsiu dantistas. Gal ir būsiu. Bet pirmiausia man reikia padirbėti sekliu. Seklio darbas rimtesnis. Dabar neturiu laiko rūpintis Urtės dantimis.

- 2 Rašytojų fantazija begalinė! Perskaitykite, ką sugalvojo Gytis Norvilas apie vėžlį. Į kokius klausimus atsako pabraukti žodžiai?

APIE VĖŽLĮ DŪMĄ

*kas? * * **

Didžiausia Dūmo svajonė buvo išmokti važiuoti dviračiu. O todėl, kad važinėdamas dviračiu jis būtų galėjęs atsiplėšti nuo žemės. Šliaužioti žeme jam jau buvo spėję įkyrėti.

** * **

Plaukia sapne Dūmas upeliu, atsigulęs ant lentos iriasi kojomis. Staiga pakilo vėjas ir pradėjo pūsti prieš upių, upelių tėkmę, visus vandenis vyti po žeme...

– O jeigu prapuls visas vanduo? Pasaulis virs didžiule dykuma, o svarbiausia – nebebus limonado – svarstė vėžlys.

- 3 Pafantazuokite ir jūs! Baikite sakinius įrašydami visai netikėtus dalykus (gal net nesąmones).

Šarka rašo _____. Lapė šoka _____.
_____ plaukia akmuo. Grybai auga _____.
_____ miega saulė. Ežys pasipuošė _____.
_____. Žirafa džiaugiasi _____.

su gaidžiu
su uodega
upe
po vandeniui
po egle
švelniu kailiuku
šiltais kailiniais

1

Tarp linijų paslėpta 10 daiktų. Rask juos. Paskui baik sakinį.

Pav. Dešimt daiktų kontūrų (juoda linija) nupiešta taip, kad jie dengia vienas kito dalis, visaip susimaišo. Daiktai nupiešti nesudėtingai, kuo paprasčiau, kad būtų galima atpažinti ir apvesti kiekvieno daikto kontūrą. Daiktai: automobiliukas, gitara, kamuolys, teniso reaketė, riedlentė, sportinė kepuraitė, voverė, žuvis, laistytuvai, kastuvai.

Aš matau _____

2

Perskaityk. Sugalvok teksto pavadinimą. Pasitikrink, ar rasi 6 daiktavardžius, kurie atsako į klausimus **ką? j ką?(kur?)**, ir 6 daiktavardžius, kurie atsako į klausimus **kuo? su kuo?**

Pagal Aldoną Liobytę

Mama leido Andriuką į cirką. Ak, kokios ten įdomybės! Beždžionė su kelnytėmis ir švarkeliu mušė būgną, pūtė dūdelę, paršiukai tempė vežimėlį. Arkliai šoko visokius šokius. Mėlynplaukė mergaitė išdygo kaip gėlė aukštai palubėj su balionais rankoje. Ji bėgo vos pirštais vielą liesdama. O paskui išbėgo gauruotas šuniukas. Jis bėgo dviem užpakalinėm kojytėm, lankstėsi žiūrovams ir šelmiškai šypsojosi. Paskui, muzikai grojant, jis suposi sūpynėse, apvirto ore kūlio, įsikibo kitų sūpynių ir dabar jau skriejo žemyn galva.

3

Nurašyk pabrauktus daiktavardžius, parašyk jų klausimą, giminę ir skaičių. Nuspalvink nosines raides.

Andriuk**q** – **ką?** vyr. g. vns., **j cirk**q**** – **j ką?** vyr.g. vns., _____

74–75 7. Kur žemės vidurys?

- 1   Perskaitykite straipsnelį. Ką naujo sužinojote apie įdomias būtybes? Raskite daiktavardžius, kurie atsako į klausimą **kur? (kame?)**.

Lietuvių pasakose yra daug įdomių būtybių: velnių, laumių, raganų, kaukų, aitvarų... Kur tos būtybės gyvena? Velniai veisiasi ne tik pekloje, bet ir pelkėse, jaujose. Laumes galima sutikti paežerėse, pievose. Raganos turi trobas tankiose giriose, raistuose. Kaukai glaudžiasi žmonių sodybose, miškuose. Aitvarų pilna visur. Bet prijaukintas aitvaras paprastai gyvena šeimininko name po krosnimi arba svirne, kamaroje.

- 2 Nurašykite pabrauktus pirmo pratimo daiktavardžius. Vienaskaitą pakeiskite į daugiskaitą, o daugiskaitą – į vienaskaitą. Nuspalvinkite **e** gale.

Ž jauja –
pastatas linams
dėti, džiovinti
svirnas – pa-
statas grūdams
laikyti
kamara – pa-
talpa maistui
laikyti

Pasakose – *pasakoje*, _____

- 3   Jūs jau žinote melų pasakas. Kokių melų yra šioje pasakoje? Pabraukite tris sakinius, kuriuose yra melai.

Kartą meškeriojau ežere. Tik trukt trukt plūdė. Aš kilst meškerę – ogi varna užkibusi. Tą valandą kad ėmė man virš galvos kas rėkti. Žiūriu – ogi danguje lydeka mažą žuvytę vejasi. Laimė, žuvytė pasislėpė miške.

Prisiminkite!
Kur? (kame?)
ežere
pievoje
ežeruose
pievose

- 4 O dabar parašykite tuos tris pabrauktus sakinius, melus pakeisdami teisybe.

- 5   Įminkite mįsles. Paaiškinkite, kaip įminėte. Nuspalvinkite **ia** veiksmo žodžių gale.

Turi sparnus, bet nelekia, Pilka suknelė, juoda skarelė,
Neturi kojų, bet nepavysi. Vienu balsu dainuoja.

Pav. Varna.

6

✎ Baikite sakinius – įrašykite praleistas raides, daiktavardžius pakeisdami taip, kad jie tiktų sakinyje.

Lietuvio ūkininko sodyba

Lietuvoje daug ūkinink___. Jų sodyb_____ gražios, didelės. Kiekvienoje sodyboj__ yra namas, kluonas, tvartas, svirnas. Nam__ gyvena ūkininko šeima. Tvirt__ – gyvuliai. Kluon__ laikomas šienas, šiaudai. Svirn__ – grūdai.

Už namo auga didelis sodas. Sod__ sirpsta obuol__, kriaušės, slyvos. Daug serbent__, šilauog__, kitokių krūm___. Darž__ ūkininkas augina įvairių daržov____: kopūst__, mork__, svogūn__, burokėl__, moliūg__...

Prie namo kiekviena ūkininkė prižiūri gražų daržel___. Darželyj__ žydi daug visokių gėl__ : bijūn__, jurgin__, našlaič__, nasturt__, rūt__, rož__...

Pav. Ūkininko sodyba.

7

✎ Išižiūrėkite į paveikslėlius. Baikite sakinius – nurodykite daikto buvimo vietą.

Pav. Kambaryje stalas, ant stalo obuoliai, po stalu – batai, prie stalo – kibiras.

Pav. Medis, medyje lizdas, po medžiu lesa paukštis, už medžio matyti katė.

Mokykitės!

Lietuvių kalboje vietą galima nuskaityti labai įvairiai: name, prie namo, už namo, po namu sode, prie sodo, už sodo, aplink sodą.

kambarys
ant stalo
po stalu
prie stalo
kiemas
medis
po medžiu
už medžio

Stalas yra _____. Obuoliai padėti _____
_____. Batai palikti _____.
Kibiras stovi _____. Medis auga _____.
Lizdas yra _____. Paukštis vabalus renka _____
_____. Katė paukščio tyko _____.

78–79 9. Kaip išmokome kelti daiktavardžių klausimus?

1

 Perskaitykite šį linksną eilėrašį. Nuspalvinkite visus klausimų žodžius. Surašykite į lapelį kiek tik žinote klausimų.

Violeta Palčinskaitė

KLAUSIMĖLIS

Kas? Kaip? Kur? Kodėl? Kada?
Kelinta jau valanda?
Kiek minučių po šešių?
Kiek miškelyje ežių?
Ko kaimynė susiraukus?

Kaip gražiai surišti plaukus?
Ką pakviesime pietų?

Būsim dviese
Aš ir tu.

Kas?,

2

 Su Kaukučiais jau esate pažįstami. Perskaitykite, kokią trobelę jie pamatė. Sugalvokite, ką dar mažyliai pamatė, kad net paklaiko.

Pagal Gintarą Beresnevičių

Kaukučiai paėjęjo šiek tiek takeliu ir priėjo trobelę. Raganos?!

Taip, žinoma. Tai buvo raganos trobelė. Namelis buvo dengtas saldumynais, didelėmis balto ir juodo, netgi žalio šokolado plytelėmis, įvairiausių formų tešlainiais, apibarstytais cukraus pudra ir marcipanais. Taip ir turi atrodyti padori trobelė, skirta vaikų pramogoms. Viduje kažkas griežė ryla, o prie langų stovėjo ir gulėjo lėlės, meškiukai, kareivėliai ir visokie pliušiniai žvėreliai. Bet geriau išžiūrėję Kaukučiai paklaiko...

Ž paklaikti –
pasidaryti baisu

ryla – muzikos
instrumentas

3

 Antro pratimo tekste pabraukite visus daiktavardžius. Paskui juos nurašykite suskirstydami pagal klausimus. Tų pačių nekartokite.

Kas? _____

Ko? Kieno? _____

Kam? _____

Ką? _____

Kuo? _____

Kur? Kame? _____

4

Isižiūrėkite, kaip keičiasi daiktavardžių galūnės, kai juos pritaikome klausimams, kitaip sakant – kaitome. Visi kartu baikite rašyti daiktavardžių rašybos taisykles, kurias jau mokate.

Klausimai	Vienaskaita	Daugiskaita
Kas?	namas, brolis, ežys, gėlė	namai, broliai, ežiai, gėlės
Ko?	namo, brolio, ežio, gėlės	nam <u>ų</u> , broli <u>ų</u> , eži <u>ų</u> , gėli <u>ų</u>
Kam?	namui, broliui, ežiui, gėlei	namams, broliams, ežiams, gėlėms
Ką?	nam <u>ą</u> , broli <u>į</u> , eži <u>į</u> , gėl <u>ę</u>	namus, brolius, ežius, gėles
Kuo?	namu, broliu, ežiu, gėl <u>e</u>	namais broliais, ežiais, gėlėmis
Kur? Kame?	name, broly <u>e</u> , ežy <u>e</u> , gėlė <u>e</u>	namuose, broliuose, ežiuose, gėlė <u>e</u>

Jeigu daiktavardis atsako į klausimą **kas?**, jo galūnėje niekada nerašome **e**
pavyzdžiui: _____

Jeigu daiktavardis atsako į klausimą **ką?**, jo vienaskaitos galūnėje visada rašome
_____, pavyzdžiui: _____

Jeigu daiktavardis atsako į klausimą **ko?**, jo daugiskaitos galūnėje visada rašome
_____, pavyzdžiui: _____

Jeigu daiktavardis atsako į klausimą **kur?** arba **kame?**, paskutinė jo raidė visada
_____, pavyzdžiui: _____

5

Mokiniai labai painiojo **ia** ir **e** rašymą daiktavardžių galūnėse. Tada jie sukūrė dvi savo taisykles – į pagalbą pasikvietė klausimą **ko?** Perskaitykite tas taisykles ir pritaikykite.

Ko? – brolio, tai visur kitur bus **ia**, nors girdime e: broliai, broliams, broliais.
Minkštumo ženklas keliauja į kitas žodžio galūnes!!!

Ko? gėlės, tai visur kitur, kur girdime **e**, ten ir rašysime **e (ę)**: gėlei, gėlę, gėle, gėles.
Raidė e kitose galūnėse pameta tašką ir virsta e!!!

Kel__i, kel__ms, kel__is, varl__i, varl__, varl__s, spygl__i, spygl__ms,
spygl__is, kepur__i, kepur__, kepur__s, medž__i, medž__ms, medž__is.

Kiekvienai daiktavardžių rašybos taisyklei iš vadovėlio arba skaitomos knygos parink po 5 pavyzdžius.

Apibendrinimas: daiktavardžių rašyba

III T E S T A S – baigus IV vadovėlio skyrių „MIELIAUSI IR BRANGIAUSI ŽMONĖS“

1. Perskaitykite tekstą. Atlikite užduotis.

Tomas Dirgėla

LAUMĖS UŽDUOTIS

Laumė pirštais braukė savo išmaniojo ekraną, o po kelių minučių atsisuko į vaikus:

– Jūs be pinigėlio man parneškite pyragėlio!

Vaikai puolė į paniką – kas gi jiems be pinigėlio parduotuvėje duos pyrago?

– Ar išėjęs iš galiojimo tinka? – dėl visa ko pasidomėjo vienas vaikas.

– Netinka, – dėl visa ko atsakė Laumė.

– Tėti! Ar gali duoti savo banko kortelę?

Tėtis apsidžiaugė tokiu vaikų sumanumu ir nieko nelaukdamas išsitraukė iš kišenės kortelę. O vaikai nuskubėjo į parduotuvę.

A. Surašykite pasakojimo veikėjus:

Už kiekvieną veikėją – 1 balas

B. Kokią užduotį Laumė skyrė vaikams?

nupirkti pieno, be pinigų nupirkti pyragėlių, nupirkti pyragėlių.

Už teisingą atsakymą – 1 balas

C. Kaip vaikai įvykdė Laumės užduotį?

pasiskolino pinigų, paėmė pyragėlius skolon,

pasinaudojo banko kortele.

Už teisingą atsakymą – 1 balas

2. Iš pasakojimo „Laumės užduotis“ nurašyk 5 vyriškosios giminės daiktavardžius:

5 moteriškosios giminės daiktavardžius:

Už kiekvieną teisingą pavyzdį – 1 balas

3. Parašyk šių daiktavardžių skaičių ir giminę:

Virvutė _____, klounas _____,

eilėraščiai _____, rankos _____,

sapnai _____, diena _____.

Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 balas

4. Įrašyk praleistus žodžius, pakeisdamas taip, kad tiktų sakiniui.

beržai, medis, lizdai, lapas, lizdas

Už kiekvieną teisingai įrašytą žodį – 1 balas

Prie kiemo vartų auga aukštas _____ Miške auga daug _____.

Varna medyje susisuko _____.

Nukrito medžių _____. Dabar matyti paukščių _____.

Iš viso galėjai surinkti 21 balą. Surinkai _____ balų.

IV T E S T A S – baigus VI vadovėlio skyrių „IR MEDIS, IR PAUKŠTIS, IR ŽVĖRELIS...“

1. Perskaityk ištrauką iš mergaitės Adelės dienoraščio. Atlik užduotis.

Ramunė Savickytė

ŠUNYTIS

Po pamokų pamačiau prie vartų šunytį. Jis buvo šlapias ir gailiai cypė.

– Kieno šuniukas, kieno šuniukas? – klausinėjau visų, bet jis buvo niekieno.

Man pasirodė, kad jis alkanas. Turėjau kuprinėje pusę sumuštinio. Ak, kaip godžiai jis ėdė!

Man suskaudo širdį. Ėjau priglaudusi drebančią padarėlį ir taip norėjosi verkti.

Staiga šalia sustojo automobilis, atsisukau – mūsų mokytoja.

– Nešiesi namo? – paklausė pravėrusi dureles.

– Nežinau... Man neleidžia laikyti šuniuko.

– Duok man, aš kaip tik neturiu šuns. Aš jį išprašiu ir pamaitinsiu, – pasakė švelniu balsu.

Aš ištiesiau rankas ir padaviau šuniuką mokytojai.

A. Sunumeruok įvykius eilės tvarka:

☐ Adelė pamato šunytį.	☐ Išaiškėja, kad šunytis niekieno.
☐ Šunytį paima mokytoja.	☐ Adelė pamaitina šunytį.
☐ Mergaitė nešasi šunytį.	

Už teisingai pažymėtą įvykių seką – 5 balai

B. Kodėl Adelei suskaudo širdį ir norėjosi verkti? Parašyk savo nuomonę.

Už bet kokią parašytą nuomonę – 5 balai

2. Kiekvienam klausimui rask tekste po daiktavardį:

Kas? _____,	Ko? _____
Kam? _____,	Ką? _____
Kuo? _____,	Kame? _____

Už kiekvieną teisingą pavyzdį – 1 balas

3. Įrašyk praleistas raides.

Smagu žiem__ lauk__. Imi rogut__s ir bėgi ant kalno. O ten jau daug draug__. Vieni nuo kalno skriej__ rogės__, kiti – ant slidži__. Su tėči__ keliauji į čiuožykl__, Išbandai led__.

Už kiekvieną teisingai įrašytą atvejį – 1 balas

Iš viso galėjai surinkti 26 balus. Surinkai

Kaip suprantame tekstą, keliamo daiktavardžių klausimus, rašome

59

_____ balų.

TESTŲ ATSAKYMAI

I TESTAS

1. Bet kuris autorius ir jo kūrinys. Temos: apie Lietuvą, apie šaltinėlių, apie mamos išradimus, apie keistą berniuką, apie daiktus, apie draugus arba jų nuotykių žygyje (ar šiek tiek kitaip).
2. Bet kurie trys žodžiai nebūtinai iš žodynėlio. (Žodynėlyje buvo: *tepti, pamuilės, plyta* ir kt.)
3. Balsės: **ė, a, a, a, a, i, i, i, i, i**
Priebalsės: **b, g, s, p, s, k, p, r, š, m, g, g, r, t, v, s, š, s, š, s, k, r, s**
Dvibalsių raidės: **ai, ie, ie, ei, ei**
4. Ilgųjų balsių raidės: **ė, y, e**
Trumpųjų balsių raidės: **e, e, i, e, e, a, u, i, a, e, i**
5. Priebalsių minkštumo ženklas: kelią, verkia, tinginio
6. Daiktų pavadinimai: *Tėvelio, cirke, drambliukas, Bambliukas, tėtis, Afrikos, gyvulių, prižiūrėtojas, Indijos, Bambliukas, ryto, cirko, arenos, kvapo, tėvynėje, oras.*
Veiksmų pavadinimai (veiksmažodžiai): *atsirado, pavadino, atgabeno, sakė, bambėdavo, nesuprantu, kvėpuojate, įtraukė.*
7. Praleistos raidės: *sode, gyvūnų, žirafą, liūtų, tigrų, žaidžia, laipioja, prausia, vaiką, mažą, drambliuką.*

II TESTAS

1. Rimantas Černiauskas „**Debesėlis Ardas**“, Janina Degutytė „**Bitė**“, Violeta Palčinskaitė „**Vežimėlis**“, Renata Šerelytė „**Maumo namuose**“, Gintarė Adomaitytė „**Kap kap kap**“, Jonas Liniauskas „**Ginčas**“.
2. Jonas Liniauskas „Ginčas“, Kęstutis Kasparavičius. „Marsiečiai“
3. urvai, milžinai, drakonai, žuvis, iš ledo
4. *šviesai, dienos, ugnimi, žiemą, ežero*; 5. *langų, namų, urvai, milžinai, kalvose*

III TESTAS

1. A. Laumė, vaikai, tėtis; B. be pinigų nupirkti pyragėlių; C. pasinaudojo banko kortele
2. Vyr. g. : pirštais, ekraną, vaikus, pinigėlio, pyragėlio, vaikai, pyrago, galiojimo, vaikas, tėti, banko, tėtis, vaikų, sumanumu, vaikai
Mot. g. laumės, užduotis, laumė, minučių, paniką, parduotuvėje, kortelę, kišenės, parduotuvę
3. Virvutė – vns. mot.g., klounas – vns. vyr. g., eilėraščiai – dgs. vyr. g., rankos – dgs. mot. g., sapnai – dgs. vyr. g., diena – vns. mot. g.
4. Prie kiemo vartų auga aukštas *beržas*. Miške auga daug *medžių*. Varna medyje susisuko *lizdą*. Nukrito medžių *lapai*. Dabar matyti paukščių *lizdai*.

IV TESTAS

1. A. 1. Adelė pamato šunytį. 2. Išaiškėja, kad šunytis niekieno. 3. Adelė pamaitina šunytį. 4. Mergaitė nešasi šunytį. 5. Šunytį paima mokytoja.
C. Bet koks atsakymas teisingas, jeigu mokinys parašė savo nuomonę, net ir su klaidomis.
2. **Kas?** šunytis, (šuniukas, automobilis, mokytoja); **ko?** pamokų (po pamokų), (sumuštinio, šuns, šuniuko); **kam?** mokytojai; **ką?** šunytį, (šuniuką, širdį, padarėlių, dureles, rankas); **kuo?** balsu; **kame?** kuprinėje.
3. *Žiemą, lauke, rogutes, draugų, skrieja, rogėse, ant slidžių, su tėčiu, į čiuožyklą, ledą.*

KŪRINIŲ ŠALTINIAI

- P. 2 Degutytė J. Pelėdžiuko sapnas. V.: Vaga, 1969. P. 40.
Sužeistas vėjas. Lietuvių liaudies mitologinės saktės. Sudarė N. Vėlius. V.: Vyturys, 1987. P. 28.
- P. 3 Degutytė J. Pelėdžiuko sapnas. P. 42.
- P. 4 Minelga J. Pabūk, varnėne, svečiuose. V.: Džiugas, 1995. P. 36.
Bėk, Pilypai, iš kanapių. Lietuvių liaudies skaičiuotės. Sudarė B. Kazlauskienė. V.: Vyturys, 1989. P. 48, 54.
- P. 6 Kandrotienė D. Pasaiba ir maumų medis. Kaunas: Debesų ganyklos, 2016. P. 7.
- P. 7 Kasparavičius K. Kiškis Morkus Didysis. V.: Nieko rimto, 2008. P. 14.
- P. 8 Kasparavičius K. Trumpos istorijos. V.: Nieko rimto, 2006. P. 56.
- P. 9 Kazys Binkis Kiškių sukilimas. V.: Vaga, 1978. P. 46–47
- P. 10 Lietuvių tautosaka. T.5. V.: Mintis, 1968. P. 851.
- P. 14 Kazitėnas A. Miško pasaulis. V.: Mintis, 1990. P. 110.
- P. 16 Matutis A. Tai margumai genelio. V.: Vaga, 1983. P. 77.
Paltanavičius S. Labas, kaip gyveni? V.: Nieko rimto, 2010. P. 61–62, 65.
- P. 17 Lietuvių tautosaka. T. 5. P.112, 124, 125, 155 247 281 284 345
Lietuvių pasakėčios. Kaunas: Vaiga, 2016. P. 239.
- P. 19 Landsbergis V. V. Arklio Dominyko kelionė į žvaigždes. V.: Dominicus Lituanus, 2007. P. 39.
Dirgėla T. Domas ir Tomas. Išklersio autobuso detektyvas. Antroji knyga. V.: Tyto alba, 2017. P. 42–44.
- P. 20 Šerelytė R. Krakatukų pievelė. V.: Alma littera, 2007. P. 6–8.
- P. 21 Kandrotienė D. Pasaiba ir maumų medis. Kaunas: Debesų ganyklos, 2016. P. 15–16.
- P. 22 Kandrotienė D. Pasaiba ir maumų medis. Kaunas: Debesų ganyklos, 2016. P. 8.
- P. 23 Kandrotienė D. Pasaiba. Kaunas: Debesų ganyklos, 2015. P. 9.
- P. 24 Kandrotienė D. Pasaiba. Kaunas: Debesų ganyklos, 2015. P. 9.
- P. 26 Kasparavičius K. Trumpos istorijos. V. Nieko rimto, 2006. P. 35, 52.
- P. 28 Genys. 1986. Nr. 12. P. 3.
Kandrotas V. Laikrodžių istorijos. Kaunas: Terra Publica, 2011. P. 32.
Kasparavičius K. Apie daiktus. Trumpos istorijos. V.: Nieko rimto, 2013. P. 28.
- P. 30 Degėsys L. Žvėrynas. Žolynas. Vilnius:Kronta, 2006. P. 84.
Degutytė J. Saulėtos dainelės. V.: Vaga, 1972. P. 19.
Palčinskaitė V., Saja K. Dėmesio! Žiūrėk į mane. V.: Alma littera, 2013. P. 25–26.
- P. 31 Kepenienė N. Netikri padavimai. Klaipėda: Libra Memelensis, 2008. P. 12.
- P. 32 Adomaitytė G. Čiobrelių dvaras. V.: edukologija, 2013. P. 20 – 23.
- P. 33 Kuzavinis K., Savukynas B. Lietuvių vardų kilmės žodynas. V.: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994. P. 7.
- P. 34 Baltrukonytė J. Filmukai. V.:Alma littera, 2016 (puslapiai nežymėti).
- P. 35 Vainilaitis M. Margaspalvė uodega. V.Kronta, 2006. P. 38.
- P. 37 Jautakė O. Kai aš buvau Kleo. V.: Gimtasis žodis, 2009. P. 24 – 25.
- P. 36 Eklė G.U. Brolis, kurio nereikėjo. V.: „Švieskime vaikus“, 2016. P. 16–17.
- P. 40 Dirgėla T. Apie raganos Šiokiostokios vaikus. V.: Dominicus Lituanus, 2018. P. 75.
- P. 42 Tamulaitis V. Vytuko užrašai. V.: Gimtasis žodis, 2004. P. 34.
Mieželaitis E. Žalioji poliklinika. V.:Vyturys, 1989. P. 32–34.
- P. 44 Gulbė karaliaus pati. Lietuvių liaudies pasakos. V. Vyturys, 1986. P. 276.
- P. 45 Adomaitytė G. Laumių stalas. Ryčio ir Vakarės nuotyčiai. V.: Gimtasis žodis, 2011. P. 64.
- P. 46 Morkūnas G. Vasara su Katšuniu. V.: Tyto alba, 2005. P. 9.
- P. 47 Uliūnė U. Miegančios boružės. V.: Nieko rimto, 2007. P. 38.
- P. 48 Marcinkevičius M. Voro koja. V.: „Švieskime vaikus“, 2016. P. 20.
Lietuvių tautosaka. T. 5. V.: Mintis, P. 265, 110, 119, 145, 356.
- P. 50. Poškus S. Pietų skaitiniai. Klaipėda, 2014. P. 10.
Savickytė R. Adelės dienoraštis. Žiema. V.: „Švieskime vaikus“, 2016. P. 56.
- P. 50. Poškus S. Pietų skaitiniai. Klaipėda, 2014. P. 10.
Savickytė R. Adelės dienoraštis. Žiema. V.: „Švieskime vaikus“, 2016. P. 56.
- P. 52 Una R. Aš esu Tomas, seklys. V.: „Švieskime vaikus“, 2016. P. 8 – 9.
Norvilas G. Vėžlys Dūmas. Kaunas: Žalias kalnas, 2018. P. 14, 32.
- P. 53 Liobytė A. Tėveli, būk mažas. V.: Vaga, 1983. P. 72.
- P. 54 Gulbė karaliaus pati. Lietuvių liaudies pasakos. Sudarė Aldona Liobytė. V.: Vyturys, 1986. P. 216.
Lietuvių tautosaka. T. 5. T. 5. 528. •
- P. 56 Palčinskaitė V. Vaikų kambarys. Eilėraščių rinktinė. V.: Nieko rimto, 2017. P. 28.
Beresnevičius G. Kaukų šeimynėlė. V.: Nieko rimto, 2009. P. 57.
- P. 58 Dirgėla T. Apie raganos Šiokiostokios vaikus. V.: Dominicus Lituanus, 2018. P. 36 – 37.
- P. 59 Savickytė R. Adelės dienoraštis. Ruduo. V.: „Švieskime vaikus“, 2014. P. 42 – 44.

Vadovėlio „**Mes – trečiokai**“ komplektą sudaro:

- vadovėlis
- du pratybų sąsiuviniai
- mokytojo knyga (elektroninė versija)